

FÖRSVARETS FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 3/2015

EN GENERAL KLIVER AV ÖB SVERKER GÖRANSONS SISTA INSATSRESA

ACE 15 – storövning i samarbete med svensk bas

En dag med rådgivarna på **CAMP SHAHEEN**

STRIDSBÅT 90 – skarpast i skärgården

PLUS: NY TRÄNINGSSAPP | UBÅTSJAKT(ÖVNING)!

| ANPASSAT LEDARSKAP | MAXA SOMMARSEMESTERN | UTBLICK

KRÖNIKAN: HYBRIDKRIGFÖRING INGEN NYHET |

KAMRATER,

NI HÅLLER EN VINNARE I ER HAND. Försvarets forum har belönats med "Guldbladet" i kategorin "Bästa intern/personaltidning". Det är synnerligen välförtjänt – en redan utmärkt produkt vässades ytterligare i vintras med ny layout och nytt format!

Sommaren är här och med den möjligheten till ledighet och vila!

Det kan vi alla behöva – 2015 har hittills varit precis så händelserikt som vi förväntade oss.

Den politiska uppgörelsen om den försvarspolitiska inriktningspropositionen var förstas av gö-

ponerande arbete som möjliggjort att vi nu är fullt operativa med vårt ISR-förband. Dess förmåga kom direkt till nytta. Vi förser MINUSMA-ledningen med ögon och öron i terrängen och möjliggör därmed en effektivare användning av knappa resurser i det enorma insatsområdet. Det var inte av artighet som FN:s chef för fredsbevarande operationer lovordade vår trupp när jag träffade honom nyligen.

Resan till Mali utgjorde också fond för samtal och reflektioner, återgivna i detta nummer av Försvarets forum, om mina dryga

” Den politiska processen är snart i mål. Nu gäller för alla oss i Försvarsmakten att leverera. ”

rande händelse. Den representerar ett tydligt – och helt nödvändigt – trendbrott efter år av sänkta försvarsanslag. Detta noteras även utomlands.

Den politiska processen är snart i mål. Nu gäller för alla oss i Försvarsmakten att leverera – med andra ord fullt fokus på genomförande!

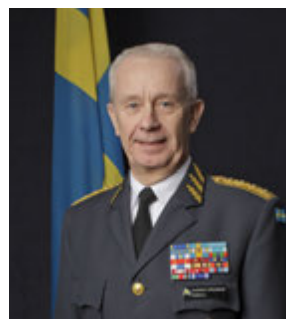
Samtidigt är det uppenbart att uppgörelsen inte löser alla problem. Betydande utmaningar och grundläggande behov kvarstår, både på kort och lång sikt, innan vi når den ambitionsnivå som Försvarsberedningen rekommenderade ifjol. Det viktiga steg som uppgörelsen utgör måste därför följas av fler, och bildandet av en politisk "försvarsgrupp" borgar för just detta. Vi får inte slå oss till ro – för det gör inte vår omvärld!

I början av maj hade jag möjlighet att för andra gången på ett drygt halvår besöka Mali. Det är ett im-

sex år som ÖB. Det har varit en fantastisk resa tillsammans med er alla – en resa som nu så smått närmar sig sitt slut. Men till dess gäller "in i kaklet"!

Njut av sommaren!

SVERKER GÖRANSON
Överbefälhavare

s2 ÖB:S LEDARE

s4 AKTUELLT
med På Ny Post

s10 PORTRÄTTET
Emmily Smalsjö

s28 LEDNING
Nytt system

s38 ÖVNING SWEDEC

s40 LEDARSKAP
Nära ledarskap

s46 SÄKERHET
Analytikernas analys

s48 MATERIEL
Stridsbåt 90

s52 TRÄNING
Ny app för FMTK

s54 BOKEN
Almedalen har fallit!

s57 FRIVILLIG
Military Weekend

s58 INSATS EUTM
Mali

s60 UTBLICK
Mistral&Armata

s62 TILL SIST
Semester

s64 ÄSIKTEN

s65 VETT&ÄGILJETT

s66 KRÖNIKAN
Oscar Jonsson

s67 BILDEN
71:a på Bornholm

I TIO KNOP...

DÅ, 1990 BÖRjade DE DYKA UPP I KUSTARTILLERIET; de splitternya stridsbåtarna. Snabbare än något annat, det ryktades upp emot 40 knop och tydligen med någon ny slags höghastighetsnavigeringsmetod. Inte undra på att jag och de andra båtchefseleverna på KA2 tittade avundssjukt på dem när de och den lika nya amfibiebataljonen passerade Kungsholms fort.

Nu har de tjänstgjort i 25 år – och är fortfarande en båt som många länder sneglar på. Lär mer om Stridsbåt 90 på sidorna 48–51.

Vad jag blev båtchef på? En trossbåt av 600-modell. Med maxhastigheten 10 knop. Låt oss säga att det fanns gott om tid att dricka kaffe. Och navigera med pappersjökort, passare och transportör...

DAG ENANDER
Redaktör Försvarets forum

Redaktören anno 1990.

FOKUS: SISTA INSATSRESAN. Han har varit ÖB i sex år. Nyligen besökte Sverker Göranson Mali, sista gången som ÖB. Försvarets forum var med. **s12–23.**

ÖVNING: ACE15. Omdebatterad och i allmänhetens blickfång. Den internationella flygövningen ACE 15 lyfte Sveriges förmåga att samarbeta. Läs på **s24–27.**

INSATS: VÄGLEDARE. Den svenska insatsen i Afghanistan är inte avslutad, utan har bytt inriktning mot rådgivning. Läs mer på **s29–37.**

ÖVNING: UBÅTSJAKT. Den här gången en övning, allt för att kunna vara bättre vid en eventuell framtida skarp insats. Läs på **s42–45.**

”VI ÄR INTE OENSE, JAG OCH ÖB”

Försvarsministern vill se sanningen i vitögat.

Ijuni antog riksdagen inriktningspropositionen för Sveriges försvar 2016-2020.

Hallå där, försvarsminister Peter Hultqvist – vad är det bästa med den enligt dig?

– Satsningen på basplattan, en ökad övningsverksamhet och en utökad förbandsvolym. Det var länge sedan vi utökade förbandsvolymen. Det som nu sker är en värderingsmässig förändring, där försvaret av Sverige går först.

Propositionen nämner redan på första sidan behovet av en fast baserad stridsgrupp på Gotland – ett mekaniserat kompani och ett stridsvagnskompani från och med 2018. Men Försvarsmakten ser inte det behovet. Varför har politiker och myndigheten kommit till olika slutsatser?

– Nja, jag vet inte om vi har så olika slutsatser.

Men är ni ense?

– Vi har pratat om det här flera gånger, jag och ÖB. Vi

FOTO: JIMMY CROONA/COMCAM

är inte oense, när vi nu tillför pengar för den här stridsgruppens existens. Det är viktigt att se helheten i att förstärka på Gotland, som är strategiskt viktigt i förhållande till Baltikum.

Är inriktningspropositionen detaljstyrd?

– Jag uppfattar propositionen som oerhörd detaljerad. Vi har väldigt tydliga ambitioner i den och det är därmed klart att det ligger styrningar i den.

Finansministern tyckte att

”6,2 miljarder kronor var ett väl avvägt tillskott” för perioden 2016-2020, inför förhandlingarna. Sedan blev det till slut 10,2 miljarder – men ÖB Sverker Göranson var inte nöjd: ”Det är förvisso ett or-

dentligt ekonomiskt tillskott som nu föreslås. Men lika sant är att vi utgår från en för svenskt vidkommande historiskt låg nivå, 1,1 procent av BNP. Det placerar oss även efter övriga nordiska länder. Så borde det inte vara. Säkerhet kostar, så enkelt är det.” sa han i riksdagen den 28 april.

Under de kommande fem åren, finns det utrymme för ytterligare ekonomiska förstärkningar till Försvarsmakten?

– Jag har inte mandat att utlova ytterligare medel. Men det är lika bra att se sanningen i vitögat, bortom 2020 väntar ytterligare kostnader för till exempel nya transport- och skolflygplan.

CITATET

”Varje gång jag ser ett militärt fordon så blir jag illa till mods och vill att de försvinner... Jag tycker det är ok att vi har en försvarsmakt. Men jag vill inte ta del av den över huvud taget. Jag vill inte se den.”

Krönikören Alex Schulman kommenterar i Aftonbladet den 12 april Umeå kommuns beslut att inte låta Försvarsmakten medverka vid nationaldagsfirandet den 6 juni.

Ny grundutbildning från 2016

GMU och befattningsutbildning bakas ihop och rekrytförmåner under hela utbildningen. Det är två nyheter i den nya grundutbildningen, som kommer införas under 2016.

Fritt käk under hela utbildningen.

Genom en längre sammanhållen utbildning får Försvarsmakten bättre utbildade soldater, säger Olof Granander, ansvarig samordnare för införande av ny grundutbildning på Högkvarteret.

Från 2016 ska ett sammanhängande utbildningssystem för grund- och repetitionsutbildning införas i Försvarsmakten. Målet är att ge soldater och sjömän en bättre utbildningsgrund.

– Den nya grundutbildningen möjliggör också att vi får ett bättre samordnat förbandsträningssystem, vilket skapar bättre krigsförband, säger Olof Granander.

En av de större förändringarna i den nya grundutbildningen är att rekrytförmåner – fritt boende på logement, fria måltider och fria hemresor varannan vecka samt 4 500 kronor i månaden – kommer gälla under hela utbildningstiden. Utbildningstiden kommer

att variera beroende på vilket jobb den som grundutbildas är tänkt att kunna utföra i krigsorganisationen.

Dessutom kommer dagens arbetstidsreglering under befattningsutbildningen att utgå.

– Under GMU kommer det precis som i dag vara ett högt tidsuttag och under resten av grundutbildningen finnas ett riktvärde på 48 timmar i veckan och få helgpass, säger Olof Granander.

För att rekrytering och yrkesvägledning ska anpassas till de nya förutsättningarna jobbas det nu med att ta fram förslag till förändringar och förbättringar. Hela förmånpaketet liksom hur ansökan och antagning sker kommer att kunna presenteras i augusti när Försvarsmakten börjar rekrytera de som ska påbörja grundutbildning 2016. Årligen planeras för att cirka 4 000 personer ska rekryteras och grundutbildas från 2018 och framåt.

I KORTHET

REPETITION

KALLELSER UTSKICKADE

I december kom regeringsbeslutet som gav Försvarsmakten rätten att kalla in krigsplacerad personal till repetitionsutbildning med stöd av pliktlagen. Sedan har planeringsarbetet pågått för fullt, och i dagarna skickas inkallelseordern för höstens utbildningar ut.

I ett första skede är det runt 400 personer som kommer att kallas in för att öva under tio till fjorton dagar i höst, från Skövde i söder till Arvidsjaur i norr.

KAMPANJ

INGET SOM SKA KAMOUFLERAS

I dagarna släpper Försvarsmakten en ny kampanj som ska tydliggöra vad som egentligen borde vara en självklarhet: Att kunna vara öppen med sin sexuella läggning eller könsuttryck/identitet, om man själv vill såklart. Många organisationsenheter har i år valt att engagera sig i lokala Pride-arrangemang. Förbandsledningarna kommer också att vara representerade i paraden och de medarbetare som väljer att gå i uniform eller civil klädsel får delta på arbetstid.

TACK, ERIK

INFORMATIONSDIREKTÖREN SLUTAR

I sex år har Erik Lagersten varit Försvarsmaktens informationsdirektör, men efter sommaren tillträder han tjänsten som kommunikationsdirektör för Västra Götalandsregionen, VGR.

– Jag går från statens kärna till välfärdens dito. Jag förespråkar också det hälsosamma i att byta arbetsgivare emellanåt för att vitalisera såväl individ som organisation och då bör jag själv vara ett sådant föredöme. >

I KORTHET

Hur kommer Västra Götalandsregionen märka av att de fått en ny kommunikationsdirektör.

– Jag har redan noterat att de har en pressjour som är öppen kontors-tid. Det kommer att ändras, säger Erik Lagersten.

MULTISPORT

SAFAT KLARA FÖR VM

Försvarmaktens multisportlag Swedish Armed Forces Adventure Team vann världsserietävlingen Tierra Viva i Chile efter en överraskande stark avslutning. Laget är därmed direktkvalificerat till VM i Adventure Racing 2015 i Brasilien.

– Vi åkte till Patagonien för att vinna. Vi gjorde ett bra lopp och hade en stabil ledning under de första dygnen in i tävlingen. Sen gjorde vi ett osannolikt misstag som kostade oss tolv timmar och förlorade därmed ledningen, säger Johan Hasselmark, lagets navigatör.

– Vi visste att vi behövde satsa allt på ett kort för att återta ledningen. Vi gick så hårt vi kunde på den resterande delen av trekkingsträckan. I slutet av sträckan vid växlingen mot den sista cyklingen in till mål kom överraskningen. Vi hade kört ikapp bra med tid och det ledande franska laget låg och sov, säger John Karlsson, lagkapten. Laget gjorde en tyst växling för att inte väcka det franska laget och kunde gå ut på den sista cykelsträckan mot mål i återtagen ledning, en ledning som laget höll hela vägen in i mål.

VINNARE!

FORUM BÄST I SVERIGE

Vid branschgalan arrangerad av Swedish Content Agencies den 28 maj belönades Försvarets forum med priset Guldbladet i kategorin "Bästa intern-/personaltidning". För första >

RESERVARE GÖR SIG REDO

Hög medelålder och de flesta utan krigsbefattning. Det är dagsläget för Försvarmaktens reservofficerare. "Med utbildningsinsatser kan vissa reservofficerare utan krigsbefattning återfå kompetens för en krigsplacering och en möjlighet att återgå i aktiv tjänst", säger Mats Geijer, HR-strateg vid PERSS PLAN på Högkvarteret.

Försvarmakten har i budgetunderlaget för 2015 i en särskild bilaga beskrivit inriktningen för utveckling av reservofficerssystemet. I bilagan anges bland annat Försvarmaktens behov av krigsplacerade reservofficerare samt hur dessa krigsbefattningar ska kompetensförsörjas. Försörjningen med reservofficerare ska ske dels med förtidsavgångna yrkesofficerare, dels med grundutbildade reservofficerare. Denna inriktning har också bekräftats av såväl försvarsberedningen som i den nyligen av regeringen presenterade propositionen.

– Grundutbildning av reservofficerare har inte i någon större omfattning genomförts under de senaste tio åren, vilket bland annat har medfört att medelåldern för reservofficerskollektivet successivt ökat,

säger Michael Jarl, stabschef PROD UTB på Högkvarteret.

Därför genomför Militärhögskolan Halmstad på uppdrag av Högkvarteret ett arbete som syftar till att ta fram en utbildningsplan för grundutbildning av reservofficerare. Utbildningen ska startas från och med år 2016.

De första nya reservofficerarna planeras att ta examen under sommaren år 2018 och därefter gå vidare till befattningar i krigsförbanden.

– Det nya systemet kommer att producera såväl tidvis tjänstgörande officerare som specialistofficerare. Utbildningen kommer att vara tvåårig, där det första året består av ett genomförande av den nya ettåriga grundutbildningen. Efter den följer tre reservofficerskurser vid skolor eller förband, där de tre kurserna

kan genomföras i en följd eller delade, säger Michael Jarl.

– Behoven av nyutbildning är stora. Vi planerar för att nyutbilda upp till 100 blivande reservofficerare varje år. Beräkningarna just nu pekar på cirka 2 400 reservofficersbefattningar i våra krigsförband, säger Mats Geijer.

Försvarmakten har idag strax över 6 000 reservofficerare, av vilka huvuddelen för närvarande inte har någon krigsbefattning. Lösningen: riktade

utbildningsinsatser.

– Det finns exempel på förbandschefer som tillämpat denna princip om kompletterande utbildning av lite äldre och erfarna reservofficerare med gott resultat. En möjlighet som också uppmuntras är att som reservofficer söka sig till hemvärnet. Du som är reservofficer och vill återgå till en mer aktiv tjänstgöringsform bör alltså kontakta ditt förband för att undersöka möjligheterna, säger Michael Jarl.

CITATET

"Vi har ju demokratiskt fattade beslut och ett väldigt starkt stöd i Sverige för att vi ska vara alliansfria i fred och neutrala i krig. Och det är det som hållit oss från krig under väldigt lång tid."

En talesperson för Socialdemokrater för Tro och Solidaritet uttalar sig i TV4 Nyheterna inför övningen ACE 15. Dock har Sverige inte varit neutralt sedan 2002, då utrikesminister Anna Lindh (S) i den utrikespolitiska deklARATIONEN förklarade att "Sverige är militärt alliansfritt. Denna säkerhetspolitiska linje, med möjlighet till neutralitet vid konflikter i vårt närområde, har tjänat oss väl.", vilket brukar kallas slutorden för svensk neutralitetspolitik.

TWEETEN

Finska försvarsmakten gjorde observationer som tydde på en inkräktande ubåt i slutet av april. Expressens Niklas Svensson hyrde återigen en helikopter och sände live.

I KORTHET

gången anmäldes Försvarets forum till tävlingen, där nästan samtliga andra nominerade hade vunnit Guldblad tidigare år – men juryn kapitulerade för Forum med följande motivering: "En tydlig avsändare med en tydlig målgrupp kräver tydlig kommunikation. Sällan har allt detta träffat så mitt-i-prick som här. Försvaret står mållöst, och ser slaget vunnit."

JUBILAR

GRATTIS HEMVÄRNET!

Den 29 maj firade Hemvärnet 75-årsjubileum. Den 15 april 1940 beordrades den svenska översten Gustaf Petri att organisera ett hemvärn och den 29 maj kom riksdagsbeslutet. Redan vid årsskiftet 1939 börjar skytteföreningarna själva organisera hemvärn. Den 4 januari 1940 bildas till exempel den första hemvärnsföreningen i Tärnäs i Uppland och skytteföreningar i bland annat Skåne följer efter trots lagen mot olaga kårverksamhet.

Hemvärnstanken är dock betydligt äldre. Redan 1811 upprättas Gotlands nationalbeväring som omfattar varje arbetsduglig gottlänning mellan 15 och 50 år, nästan hundra år innan allmänna värnplikten infördes 1901.

NAMNÄNDRING

HAR DU FÅTT NYTT NAMN?

För att öka informationskvaliteten hämtar system Prio kontinuerligt namnuppgifter på anställda direkt från folkbokföringen. De namnuppgifterna används sedan i andra system, som e-post- och telefonväxelsystemet.

Därmed kommer dina för- och efternamn som är registrerat i folkbokföringen, vara de som används från och med den 6 maj.

Om ditt tilltalsnamn är rätt hos Skatteverket men fel i Prio och övriga system, mejla fmkj@mil.se med >

PERSONALTJÄNST PÅ AGENDAN

Med 24 år gamla styrdokument behövde funktionen personaltjänst vid höjd beredskap och i krig en ny handbok. ”Det är viktigt att Försvarsmakten har ett personaladministrativt system som fungerar såväl i fred som i kris och krig,” säger Lena Sköld, chef för HR-centrum.

Insatsstabens personalavdelning (J1) hade i småländska Urshult samlat Försvarsmaktens personalchefer för krigsförbanden, armétaktisk chef, chefen för HR-centrum och en rad andra delar från Högkvarteret. Dessutom medverkade representanter från Reysteringsmyndigheten och Röda korset. Övningen inleddes med en förenklad mobilisering på F 17, där alla prickades av efter ID-kontroll. Därefter avhandlades bland annat hur personaladministration ska gå till vid höjd beredskap och i krig, liksom en intressant diskussion om hur bland annat system Prio ska i framtiden kunna stödja denna verksamhet. Mer praktiska övningar omfattade fångtjänst, omhändertagande av döda och krishantering – övningar som bidrog till ökad kompetens och många slutsatser till den kom-

mande handboken.

– Det är för mig väldigt viktigt att ha en trovärdig och väl fungerande personaltjänst. Annars kan inte armén fullt verka under en höjd beredskap och i krig, säger armétaktisk chef Stefan Andersson.

Funktionsfältövningen ska ses som ett led i Försvarsmaktens uppgift att förbereda krigsorganisationen för händelser inom ramen för höjd beredskap och i krig, något som Försvarsmaktens insatschef dagligen arbetar med.

– Vi kan konstatera att funktionen har tagit många steg framåt, men en del frågor återstår att diskutera innan Försvarsmakten har en ny, fastställd handbok. Preliminärt kommer det kunna ske under 2016, säger övningsledaren tillika chefen för Insatsstabens personalavdelning Håkan Berglind.

I KORTHET

information om rätt tilltalsnamn.

Din e-postadress kommer inte att förändras med automatik utan du behåller tills vidare din gamla. Om du ändrar din e-postadress kommer din gamla ligga kvar för att säkerställa att du får dina mail.

FINANSIERING

KOMPLETTERANDE BUDGETUNDERLAG

Försvarsmakten lämnade den 27 maj en komplettering av budgetunderlaget för 2016 till regeringen. Kompletteringen utgör Försvarsmaktens bedömning om hur de ekonomiska tillskotten ska fördelas mellan de olika anslag som myndigheten disponerar.

– Den slutliga detaljplaneringen för åren 2017 och 2018 är inte avslutad och kan komma att behöva justeras i Försvarsmaktens kommande budgetunderlag, säger Dennis Gyllensporre, chef för ledningsstaben.

ÖVNING

44:E BALTOPS

Under perioden 5–20 juni genomförs den årligen återkommande multinationella övningen Baltops. Den marint fokuserade övningen har genomförts sedan 1971 och Sverige har tidigare deltagit vid 23 tillfällen. Huvudsyftet med övningen är att träna enheters uppträdande i större multinationella styrkesammansättningar i områden kring Östersjön. För Sveriges deltagande ökar förmågan bland annat inom områden såsom internationell samverkan, samordnade amfibieoperationer och hantering av asymmetriska hot. I år deltar 17 nationer, ett 50-tal ytfartyg, lika många stridsflygplan och helikoptrar, en ubåt, tio stridsbåtar och flertalet fordon.

Övningen leds det här året av USA samt Nato och bedrivs i Östersjön och på strandnära områden i södra Sverige, Danmark och Polen.

PÅ NY POST

Regeringen förlänger **Siegfried de Jousseineau** som Försvarsmaktens Generalläkare tills vidare, dock längst till och med 30 juni 2015.

Försvarsmakten placerar överste **Olof Granander** som GU Samordnare HKV PROD från 1 februari 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2016.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Johan Svensson** till C INSATS förfogande som C U2 vid HQ MINUSMA i Mali. Svensson konstitueras till överste under perioden 4 maj 2015 till 29 november.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Håkan Petersson** som ställföreträdande chef vid Försvarsmaktens Telekomunikations- och Informationssystemförband (FMTIS) under perioden 1 juni 2015 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2019. Petersson befordras till överste från och med 1 juni 2015.

Försvarsmakten förlänger placeringen för överste **Carl van Duin** som militärsakkunnig i Regeringskansliet från och med 1 juli 2015 och tills vidare, dock längst 30 juni 2016.

Försvarsmakten förlänger placeringen för överste **Per Nilsson** som militärsakkunnig i Regeringskansliet

från och med 1 juli 2015 och tills vidare, dock längst 30 juni 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Torbjörn Larsson** till C INSATS förfogande som Deputy commander Sector West i Mali (MINUSMA) från 14 september 2015 intill 18 september 2016. Larsson kvarstår efter hemkomst till C INSATS förfogande fram till 31 december 2016.

Försvarsmakten förlänger placering av överste **Johan Eneroth** vid Must på Högkvarteret under perioden 1 april 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 juli 2016.

Försvarsmakten placerar kommandör **Kenth Gutensparr** till C LEDS PLAN EK förfogande för särskild uppföljning materielområdet i Högkvarteret under perioden 4 maj 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 september 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Edqvist** som tillförordnad chef för Ledningsstabens Prio i Högkvarteret under perioden 8 maj 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2015.

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **John Stjernfalk** till förfogande på Ledningsstaben i Högkvarteret, för utveckling av strategisk ledning av IT-relaterad verksamhet från och med 15 maj

2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2015.

Försvarsmakten förlänger överste **Anders Stenström** som chef för Försvarsmaktens Underrättelse- och Säkerhetscentrum från och med 25 maj 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2015.

Försvarsmakten placerar kommandör **Anders Järn** till FMV förfogande för tidsbegränsad anställning som yrkesofficer under perioden 1 juni 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 maj 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Thomas Karlsson** som OPR/ställföreträdande Exdir FMÖ-17 vid PROD i Högkvarteret från och med 1 juni 2015 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2017.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Claes Sylvén** som Exdir 2/Kvarn, MSS under perioden 1 augusti 2015 och tills vidare, dock längst till och med 30 juni 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Lennart Thomsen** som ställföreträdande förbandschef för Förbandsledningen vid Högkvarteret under perioden 1 februari 2016 och tills vidare, dock längst till och med 20 mars 2020. Thomsen påbörjar sin tjänstgöring vid HKV 4 januari 2016.

SIFFRAN:

125 500

Så många ton mattransporter till Somalia skyddades under nyligen avslutade ME 04:s del i Operation Atalanta. Dessutom förbrukades en hel del svenskt godis ombord på nederländska Johan de Witt: 136 200-grams chokladkakor, 75 påsar Djungelvrål, lika många påsar Gott&Blandat, 90 påsar Turkisk Peppar, 144 påsar Bilal och 70 påsar Familie Guf, 400-gramsmodellen. Dessutom krävdes 66 malariaprofylaxtabletter per person för att hålla sjukdomen borta.

HEJARE PÅ HOJ

”Visst finns det likheter mellan att köra enduro och Stridsfordon 90”

” Med tre deltävlingar kvar kraschade jag. Förutom en spricka i lårbenet, gick allt i knäet sönder – knäskål, brosk, ledband. Rubbet.

Men jag tejpade ihop knäet så gott det gick och det höll i tre tävlingar.

Därmed blev jag svensk mästare i enduro 2014.

Och en sjätteplats på VM har det också blivit.

Fast jag har inte kört så länge, jag började köra för fem år sedan. Innan dess höll jag på med hästar, både här hemma i Sverige och på Island. Sen jobbade jag som hundspannsförare och fjällvandringsguide.

Min pappa och bror har alltid kört enduro, men när

brorsan kraschade ganska illa ville pappa ha sällskap så jag testade. Och det var kul och pappa tyckte vi skulle testa i en större tävling, så vi åkte upp till Östersund där en SM-deltävling hölls. Vi visste inte så mycket om hur allt gick till, utan bara körde. Och jag blev fyra i tävlingen, så det är klart att folk i endurovärlden undrade var vi kom ifrån.

När jag insåg att jag ville satsa på enduron, insåg jag också att jag behövde ett arbete som gick att kombinera med köra på elitnivå. Tipset jag fick var Försvarsmakten och trots att jag var antagen till Polishögskolan, valde jag att göra testerna för GMU. De gick så bra att jag blev uttagen till jägare i

Karlsborg, något som tydligen inte är så vanligt för tjejer. Min tränare tyckte det var kul men trodde det skulle vara svårt att kombinera jägartjänst med enduron. Därför sökte jag till Ledningsregementet och en tjänst som stridsfordonförare, för i Enköping kan jag också köra enduro.

Om det finns några likheter mellan att köra enduromotorcykel och Stridsfordon 90? Förutom att båda är motordrivna handlar det om att snabbast möjligt ta sig från punkt A till punkt B, utan att köra sönder fordonet. ”

Eller knäet ...

Text *Dag Enander/InfoS*

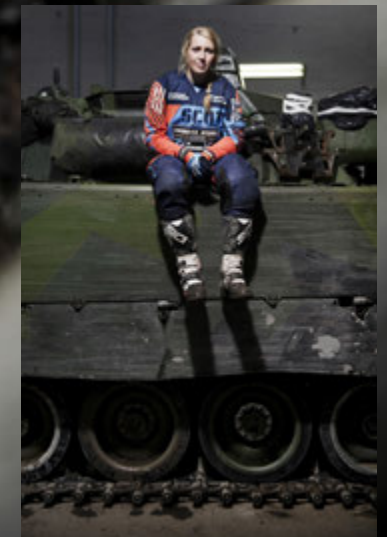
Foto *Alexander Gustavsson/ComCam*

EMMILY SMALSJÖ

Ålder: 27. Bor: Enköping.

På fritiden: "Kör enduro när jag inte jobbar. En bra vecka kör jag 22-23 timmar. Sen har jag två hundar som följer med mig överallt."

IN i KAKLET

Egentligen skulle han ha blivit civilingenjör.
Men det kom lite emellan.
Typ 40 år i kronans kläder.
De senaste sex och halvt åren som
Sveriges överbefälhavare.

Den 1 oktober lämnar han över till sin efterträdare. Men mycket återstår att göra innan dess. Försvarets Forum följde med på Sverker Göransons sannolikt sista insatsresa till Mali. Dels för att vara med när han besökte soldaterna i Mali01, dels för att blicka tillbaka på hans tid som ÖB men också för att blicka in i framtiden.

D

ET ÄR SVERKER GÖRANSONS andra resa till Mali. Han var här för första gången i oktober förra året för att bädda inför den kommande svenska FN-insatsen. Nu i början av maj 2015 åker han dit bara några veckor efter att regeringen presenterat försvarspropositionen för de kommande fem åren. En proposition som tydligt pekar i nygamal riktning – det nationella försvaret är det viktigaste.

– Jag upplever att den resa vi har gjort är helt naturlig som en konsekvens av vår egen nationella utveckling men också av omvärldsutvecklingen. Vi har i ett avseende varit för långt ut i mar-

ginalen och det var några försvarsbeslut sedan när pendeln helt slog ut till det internationella. Sverige skulle försvaras bäst på bortaplan. Men det var väl en tio år sedan. Förra försvarsbeslutet var ju ”både och” och det är ju helt logiskt att det nu fortsätter i samma riktning, men med tyngdpunkt i det nationella som de senaste fem åren.

MÅLET: BRIGADCHEF

NÄR SVERKER GÖRANSON 1974 ryckte in på P6 i Kristianstad pågick det kalla kriget. Öst mot Väst och Sverige mitt emellan. Mycket har hänt på de dryga 40 år han varit i kronans tjänst.

Hade han det här jobbet som slutmål när han började?

– Nej, jag tror alla vi människor, både enskilt och i grupp, mår bättre av om man koncentrerar sig på att leverera ett bra jobb där man är och det har alltid varit min ledstjärna. Alltså ’nu är jag plutonchef’, ’nu är jag kompanichef’ och nu ska jag göra det så bra jag kan. Sen har organisationen

REFLEKTION. Sverker Göransons väska är fylld med tygmärken, allt från Sverkers ursprungsförband P6 "Norrिंगarna" till amerikanska 101:a divisionen "Screaming Eagles".

sagt "du borde ta ett steg till" och då har tävlingsmänniskan i mig slagit till och då har jag tänkt 'det är klart jag ska prova det också'. Men ett mål satte jag upp när jag gick på skola i USA. Jag ville bli brigadchef, det tyckte jag vore väldigt roligt. Det var ju för att jag såg ett eget stort ansvar både vad gäller människor och materiel och allting. Men efter det har jag fokuserat på här och nu. Och på den vägen är det.

STEGET SOM KRÄVER KONSSENSUS

DEN VÄGEN har den här veckan fört honom till Mali där han nu skyndar mellan olika möten. I utkanten av Bamakos internationella flygplats träffar han först de FN-svenskar som ingår i MINUSMA som insatsen kallas och som bland annat jobbar med logistik. Campen är relativt enkel och kontrasten blir därför stor när han sedan på två olika hotell inne i centrala Bamako först har ett möte med FN:s högste representant i Mali och sedan med chefen för EU:s utbildningsinsats i landet – EU Training Mission Mali. I foajén på det hotell som EU hyrt in sig på hänger en gigantisk EU-flagga. Under senare år har Sverige intensifierat

MÖTET MED OBAMA

INNAN SVERKER GÖRANSON lämnar Bamako hinner han också träffa både Malis försvarschef och landets försvarsminister. Bägge uttrycker tacksamhet för Sveriges bidrag till FN-insatsen i allmänhet och den insats man gjort veckan innan för att försvara staden Timbuktu från rebeller i synnerhet. Gemensamt för alla möten som Sverker Göranson deltar i under resan är att han äger dem från första stund – oavsett om det är ministrar eller soldater han möter. Och genom åren har det blivit många möten.

– Ett speciellt tillfälle var min första fotpatrull i Afghanistan 2009. Det var med soldater från I 19 i Boden som anställdes och tränats för NBG-08. De var så oerhört professionella och hängivna sin uppgift. Men det möte jag upplever som störst är nog ändå Natos toppmöte i Chicago för några år sedan där det runt bordet fanns stats- och regeringschefer från hela världen. Allt från Karzai i Afghanistan till Hollande i Frankrike. Och där president Obama stegade in just genom den dörren där jag satt, gick rakt fram till mig och sa "god dag general, hur står det till?" och jag svarade snabbt

”Ett speciellt tillfälle var min första fotpatrull i Afghanistan 2009.”

sitt samarbete med såväl Nato och EU och arbetet med att fördjupa det nordiska samarbetet pågår för fullt.

Frågan är då hur långt Sverige kan gå?

– Vi är medlemmar i FN. Vi är medlemmar i EU och vill lösa utmaningar tillsammans och det gäller även i säkerhetsdimensionen och då är det naturligt att vi ser till att vi organiserar Försvarsmakten som en del av samma konceptuella tanke.

Sverker Göranson konstaterar att Sverige "håller den nationella beslutsrätten i helgd" men menar att samarbetena ändå kan fördjupas betydligt mer.

– EU och Nato är två organisationer som består av nästan samma länder. Och det är många som ställer frågan "vore det inte logiskt om Sverige och Finland tog ett steg till?". Men då måste vi som nation komma till en mognadsgrad där vi kommer överens om att så ska det vara. Jag tycker att man ska vara försiktig med att säga "nej, aldrig" för det är ungefär som att säga att världen står helt stilla.

"tack utmärkt och ni själv?". Det är klart att det blev ett speciellt ögonblick för mig personligen. Det i kombination med att se så många människor i samma rum som man annars bara sett på TV gör att det är ett tillfälle som sticker ut.

FRÅN VÄRNPLIKT TILL PROFESSION

STICKER UT MED SVENSKA MÅTT gör också temperaturen i Timbuktu, cirka 80 mil norr om Bamako och som är nästa anhalt på resan. Här har det svenska underrättelseförbandet som ingår i MINUSMA sin bas. Den dagen ÖB kommer på besök visar termometern 51 grader och klimatet är bara en av flera utmaningar som förbandet har att hantera. Först handlade det om att bygga en camp och för det svarade soldater ur Ing 2 – "det löste de strålande" – och nu handlar det om att samla in de underrättelser som behövs för att FN ska kunna hantera säkerhetsläget i området. Det jobbet gör personal från i huvudsak K3. Gemensamt för alla soldater är att de, redan innan insatsen i Mali, var anställda i Försvarsmakten. Under Sverker Göransons tid som ÖB har Sverige lagt värnplikten

FOTPATRULL VID NIGERS STRAND. Besöket i Mali är kort och intensivt.

VÄNTRUMMET. I väntan på att få träffa Malis försvarschef. En TV står på och visar franska "Så ska det låta".

AMBASSADÖREN. Tillsammans med Sveriges ambassadör i Mali, Eva Emnéus.

vilande och istället övergått till ett anställt försvar. Den största försvarsreformen på över hundra år. Samtidigt har Försvarsmakten, enligt ÖB, fortsatt att leverera med kvalitet både på hemmaplan men också utomlands:

– Det är en av de saker som jag är mest nöjd över att vi klarat. Vi har gjort det under oerhört stor press, både ekonomiskt och personellt och vi startade reformen tidigare än vi egentligen ville. Men jag är också nöjd över de två senaste årens försvarsdebatt. En debatt som lett till ett trenderott vad gäller försvarsanslagen.

LÅNG VÄG TILL HÖJDA ANSLAG

VÅRENS FÖRSVARSUPPGÖRELSE slutade med en ökning av försvarsanslagen på 10,2 miljarder kronor de kommande åren. En höjning, men en bra bit från de 4 miljarder per år som Försvarsmakten redovisat att man behövde för att kunna leverera det som försvarsberedningen kommit fram till i sin rapport.

– Detta är ett första viktigt steg, som måste följas av fler, om omvärldsutvecklingen fortsätter åt

dan under åtta veckor i inledningen av 2013. Men att då kasta in handduken fanns aldrig på kartan, säger han:

– Nej, jag är ju tävlingsmänniska och jag ville ta paus där, ladda om batterierna och få på kedjorna på vagnen igen. Och jag tvivlade aldrig på att jag skulle klara det.

Inte minst tack vare allt det stöd som strömmade till honom från när och fjärran.

– Krasst var det stödet nog bland det största som inträffat i mitt liv, som jag unnar många att uppleva. Det är mycket speciellt. Du tror att du är helt själv men så kommer det signaler på någonting helt annat.

Utanför byn Kabara, dryga milen från den svenska campen i Timbuktu ligger ett färjeläge. Det är en strategiskt viktigt plats. Här fraktas varor över floden Niger. De två färjorna, varav en har reparerats av svenska soldater, tar två lastbilar åt gången och det tog flera veckor att frakta över all materiel som krävdes för att få igång den svenska insatsen. Men det gick vägen, tack vare hårda uppfringar från de svenska soldaterna.

”Du tror att du är helt själv men så kommer det signaler på någonting helt annat.”

samma håll som nu. Men nu gäller det för oss att fokusera på att omsätta alla de av politiken givna förutsättningarna vad gäller förbandsutveckling, förbandsutrustning och träning.

Men vägen fram till höjda försvarsanslag har varit långt ifrån spikrak. ÖB och Försvarsmakten har målmedvetet arbetat med att utifrån en tydlig expertroll definiera behoven och under våren 2013 tyckte sig Sverker Göranson se början till en ändrad inställning från politiskt håll. Men tonen var stundtals hård och ifrågasättande.

– Periodvis då tittade jag mig själv i spegeln och frågade mig 'vem tackar dig för den tid du lägger ner på det här?'. Men jag hoppas att de som skriver historien ska konstatera "att det nog inte var så dumt".

BLAND DET STÖRSTA I SVERKERS LIV

VAD SOM SKRIVS I HISTORIEBÖCKERNA i den här frågan är än så länge oklart. Klart är däremot att Sverker Göranson under lång tid arbetade oerhört hårt. Och precis som några av de soldater som medaljerades under stekande sol i Timbuktu i samband med ÖB:s besök och inte klarade av hetan, var ÖB själv tvungen att tillfälligt kliva åt si-

– Vår personal är oerhört professionell i allt de gör. Både utomlands och hemma i Sverige.

FORTFARANDE FÖR JÄVLIGT

ETT PROFESSIONELLT AGERANDE från all den inblandade personalen gjorde också att Försvarsmakten för första gången sedan 1981 kunde slå fast att en – eller flera – främmande undervattensfarkoster kränkt svensk territorium, långt in i Stockholms skärgård.

– Jag är utomordentligt stolt över att vi kunde genomföra den operationen till den nivå att vi med hundra procent kan bekräfta kränkningen. Det visar ju att organisationen är oerhört kompetent, samtidigt som vi måste vara ödmjuka och säga att vi med hundratals mil kust inte kommer kunna upptäcka allting med de förutsättningar vi har i dag. Men vi kommer alltid, vid de tillfällen vi kan, reagera och agera.

Att själva kränkningen inträffade var inget som förvånade ÖB.

– Om man tittar på omvärldsutvecklingen så är det inte förvånande. Sen är det likväldigt för jävligt att någon går så långt i förberedelser eller för att testa våra system så att man är inne i vår skärgård.

TRÄNINGEN. Morgonjogg runt Camp Nobel tillsammans med kontingentchefen för Mali 01, i blå tröja.

Dessvärre har vi inte kunnat slå fast nationaliteten och det är förstås synd. Det hade varit väldigt intressant att veta.

TOTALT FÖRSVAR I NY MODELL – ETT MÅSTE

LÄGET I NÄROMRÅDET kommer att vara fortsatt osäkert konstaterar Sverker Göranson.

– Vi har en stor granne i öster som under sju år reformerat alla sina stridskrafter, inklusive kärnvapen och där vi fortsatt måste följa hur det landet utvecklas i sitt statsskick och sin ledning. Ryssland har i Georgien och Ukraina mycket tydligt visat att man är beredd att ta till väpnat våld om man anser att det är lämpligt. Min bedömning är att de kommer att fortsätta att strategiskt värdera när de kan ta ett steg framåt och de kommer ta tillfällen att trycka på. Det som förändrats mycket tydligt de senaste åren är att man gör det man sagt i skrift, alltså man blandar och använder både civila, ekonomiska och energimässiga maktmedel i kombination med våldsmiddel. När vi tittar på fortsatt samhällsutveckling, måste vi ta med oss detta, i vårt samarbete med andra myndigheter. Vi måste skapa det som på engel-

till dem som gett sitt liv, ytterst under hans befäl?

– Det är inte alltid att det blivit så mycket sagt. Det är mer att mötas och de facto krama varandra och skapa utrymme för att visa att man är ledsen. Men det handlar också om att finnas där för att kunna svara på frågor och ta emot synpunkter.

Några anhöriga har han fortfarande kontakt med och träffar då och då.

– Jag måste säga att jag uppskattar det. Det blir en annan sorts vänskap som fortlever och det är viktigt.

HELA VÄGEN IN I KAKLET

OM NÅGRA MÅNADER blir Sverker Göranson själv veteran med stort V. Den första oktober lämnar han över kommandotecknet till sin efterträdare. Än i dag minns han känslan i kroppen när han själv tog emot det av sin företrädare Håkan Syrén:

– Där och då en oerhörd stolthet för det ämbete jag var på väg att ge mig på, men också för det uppdraget och den organisation jag var satt att leda och det den levererar. Men det var också med en viss känsla av inre oro av vad det skulle innebära. Det gick inte då, och det kommer det inte göra för

”Var dig själv. Och ställ inte andra krav på andra än vad du kan leva upp till själv. Det är helt vitalt.”

ska kallas för ”Full Spectrum Defence”, ett slags ”Totalt Försvar Ny” som inbegriper alla dessa dimensioner.

VETERANERNA VIKTIGA FÖR ÖB

UNDER SVERKER GÖRANSONS TID som ÖB har de stora truppinsatserna i Kosovo och Afghanistan avvecklats. Nu ligger fokus på Mali. När de soldaterna återvänder hem till Sverige efter avslutat uppdrag gör de det som veteraner och ska tas om hand enligt den veteranlagsstiftning som gäller sedan några år tillbaka. Sedan sin tid på Balkan har Sverker Göranson varit ”besjälad”, som han säger, av arbetet med veteraner.

– Att vi tar hand om de våra är och kommer att vara en oerhört viktig fråga. Och det är också något som bygger förtroende för Försvarsmakten och vår verksamhet.

Men det finns också de som aldrig kommit hem.

– När någon stupar är det oerhört tungt. Men det är den yttersta konsekvensen av vårt uppdrag. Jag upplevde det för första gången i Bosnien och det är lika tungt varje gång.

Vad har han då sagt när han mött de anhöriga

min efterträdare heller, att förstå vad det personligen skulle innebära. Det är skillnad att stå i halvbackskedjan och att vara i pole position hela tiden, så är det bara.

Han har två till synes enkla råd till sin efterträdare.

– Var dig själv. Och ställ inte andra krav på andra än vad du kan leva upp till själv. Det är helt vitalt.

Tillsammans med sin fru tänker Sverker Göranson ge sig ut på en längre resa efter att han klivit av. Då tänker han fundera över framtiden och – som han säger – ”värdera de olika förslag” som han har fått. För lägga sig på sofflocket tänker han inte göra.

– Nej, det är jag alldeles för otålig för. Men jag och min hustru ska betydligt mer än tidigare bestämma över vår egen tid.

I Malis hetta fortsätter de svenska soldaterna oförtrutet sitt arbete.

Det kommer Sverker Göranson också göra fram till den sista september.

– Det är ju det där med att leva som man lär. Jag sa till dem att köra ända in i kaklet. Då gäller det mig också. ◀

9 FAKTA OM SVERKER GÖRANSON

Familj?

– Fru Ann och två vuxna barn. Och ett barnbarn på G!

Född var & när?

– I Lund, den 3 maj 1954.

Världens bästa låt – och varför?

– "We take care of our own" med Bruce Springsteen. Den har så många bottenar, om inkluderande ledarskap, om att samlas kring det gemensamma. Det är en devis som leder mig kring veteranfrågor.

På nattduksbordet?

– "Bilal – på slavrutten till Europa" av Fabrizio Gotti.

Favoritmaträtt?

– Stekt fläsk med löksås.

Grönpåse eller godispåse?

– Får nog erkänna godispåse. Och helst geléhallon.

Gamla stan eller Afghanistan?

– Afghanistan, för att det landet har påverkat mig mycket. Ett mycket vackert land med många fina människor som jag hoppas ska blomstra utan talibaner.

Drömresmål?

– Just nu Sydostasien, dit resan går i höst!

Önskad superkraft?

– Kunna skapa fred utifrån demokratiska värden.

SAMTAL. Uppriktiga och ärliga, med andra länders officerare.

STOLTHET. Att gå i Prideparaden är en självklarhet för ÖB Sverker Göranson.

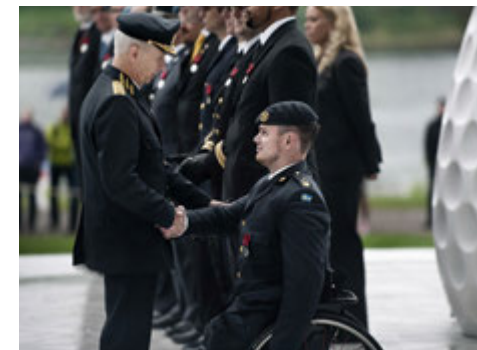
KORV UTAN MOS. I en ledningsvagn i Bosnien.

PRESENTÖVERLÄMNANDE till kronprinsessparet.

KÖTTDISK I KOSOVO? "Vet dock att jag inte köpte något".

TACK. Veteraner har en speciell plats i ÖB:s själ.

MEDALJERING. Alltid lika roligt och viktigt.

DISKUSSION. Med en fransk general på Karlberg.

SAMARBETE SKAPAR SÄKERHET

Text Dag Enander/InfoS Foto Alexander Karlsson/ComCam

Under två hektiska majveckor pågick den internationella flygövningen ACE 15.

Så vad hoppades de deltagande länderna få ut av övningen?

Från Sveriges sida var svaret glasklart.

– Vi övar tillsammans, skapar tröskeffekt, är trovärdiga och tillgängliga, säger Carl-Johan Edström, biträdande övningsledare för ACE 15.

FÖR ANDRA GÅNGEN arrangerades Artic Challenge Exercise inom ramen för det nordiska samarbetet mellan Sverige, Finland och Norge. Den här gången med Norge som huvudansvarig och övningsledare – med en av baserna i Luleå och F 21.

Och det flygs mycket under en övning av ACE 15:s storlek. – Det flygs ungefär 2000 timmar under ACE 15 att jämföra

IN I DIMMAN. Till vardags är 510th Fighter Squadron baserade i italienska Aviano. Några ur den amerikanska markpersonalen tyckte det norrbottniska vädret var "interesting".

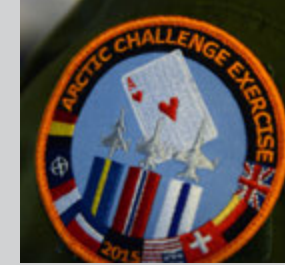

MARKHOTET. De medverkande flygplanen hade ett luftvärnsrobot-system av typen SA-6 "Gainful" att ta med i beräkningarna.

MARKPERSONALEN. Vikten av att även de på backen får öva ihop betonades av svenska, schweiziska och amerikanska chefer.

Inget tygmärke, ingen flygövning ...

Aldo Wicki, schweizisk kontingentchef.

Jeff Montgomery, amerikansk kontingentchef.

Carl-Johan Edström, biträdande övningsledare.

med att det svenska stridsflyget årligen flyger cirka 10 000 timmar. Under hela Libyeninsatsen hade vi runt 2 000 flygtimmar, säger Carl-Johan Edström.

Och det finns fler likheter med Libyeninsatsen: övnings-scenariot för ACE 15 handlar om en insats med FN-mandat, inte alls olik Libyeninsatsen.

– ACE 15 är en övning i koordinering, i och med att vi har fyra baser. Det skapar en realism lik den som verkligheten skulle erbjuda. Om vi så skulle skrapa ihop alla svenska stridsflygplan och öva med, så skulle det inte skapa den realistiska internationella övningsmiljö som vi får här.

Förutom realismen finns det en annan viktig fördel med att

öva tillsammans med andra länder: kostnaderna blir betydligt lägre.

– Nu övar vi tre svenska stridsflygsdivisioner samt delar av strilbataljonen till samma kostnad som att skicka iväg en division på den amerikanska övningen Red Flag.

ANDRA VTOR FÖR ALPLANDET

ETT ANNAT ALLIANSEFRITT land som deltar i ACE 15 är Schweiz. Men det schweiziska flygvapnet är inga nykomlingar hos F 21, redan 2004 deltog de i föregångaren till ACE, Nordic Air Meet.

– För oss är det nu närmast en tradition att komma hit till Luleå och öva. Här bygger vi interoperabilitet och behåller

den, hela tiden i nära samarbete med andra länder, säger den schweiziske kontingentschefen Aldo Wicki.

Han betonar att ACE-övningarna inte bara är till för de 15 piloterna utan minst lika mycket för markpersonalen, som uppgår till 45 personer.

– De behöver också öva i ett internationellt sammanhang för att bli bättre. Och här blir de bättre, inom Nordefco finns en enorm kompetens när det gäller den här typen av övningsupplägg. Dessutom är ju övningsytorna lite andra än vi är vana vid, den största övningsarean vi har i Schweiz är 50 gånger 80 kilometer. Här övar vi på en yta 1,5 gånger så stor som Schweiz.

Kulturella likheter mellan Sverige och Schweiz är också en framgångsfaktor – "först är vi schweizare och ni svenskar kanske lite tillbakadragna, men sedan blir det både effektivt och trevligt" – liksom kostnadseffektiviteten i ACE 15.

STÖRST KAN LÄRA SIG AV LITEN

ATT TVÅ RELATIVT SMÅ flygvapen från alliansfria länder ser samarbetsfördelar i ACE 15 är en sak. Men vad får världens största flygvapen ut av övningen?

Massor, visar det sig snabbt.

– Vi måste hela tiden tänka på hur vi förvaltar skattebetalarnas dollar. Genom att öva här är vi kostnadsmedvetna, stärker banden med våra part-

ners och ökar vår förmåga att samarbeta. Sedan är det här en enorm chans för våra piloter, övningsområdet är gigantiskt och övnings-scenariot trovärdigt. Och den support vi får av Norrbotten Wing är fantastisk. Det gäller oss piloter men också all markpersonal, säger Jeff Montgomery, kontingentschef för de 200 amerikaner som kommit till Luleå och till vardags är stationerade i italienska Aviano.

Och trots att USA redan har världens största flygövning i Red Flag behövs en motsvarighet i Europa, menar Jeff.

– Vi har en del att lära av det svenska flygvapnet. Det står klart efter bara några övningsdagar. ◀

4 PÅSTÅENDEN OM ACE 15 OCH 4 FAKTA

➔ "ACE 15 är en Natoledd övning!"

NEJ. Det är en samnordisk övning med i år norsk övningsledning.

➔ "Övningsupplägget i ACE 15 är att angripa Arktis!"

NEJ. Scenariot handlar om en insats med FN-mandat.

➔ "Under ACE 15 flygs det dygnet runt!"

NEJ. Två timmar på förmiddagen, tre timmar på eftermiddagen. Inget på helgen.

➔ "Att övningen hålls är en överraskning för andra länder!"

NEJ. Att ACE 15 skulle hållas utlystes så snart ACE 13 var slut.

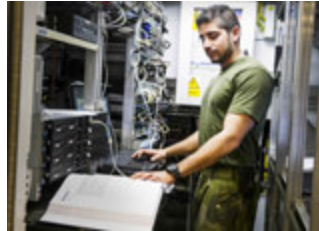
NYTT LEDNINGSSYSTEM PÅ VÄG IN

Inom flyg- och marinstridskrafterna har tekniken och metoderna införts.

Det som återstår nu är att införa och implementera det nya sammanhållna ledningssystemet FMLS IO14 för markstridskrafterna.

FMLS IO14 bygger på modern teknik och innehåller lösningar som gemensam lägesbild, chat och portallagring av gemensamma dokument. Det ingår också ett nytt IP-baserat telefonisystem samt möjlighet till yttäckande radio- och radiolänksamband. Det nya ledningssystemet ger Försvarsmakten en ökad ledningsförmåga genom att chefer och staber får tillgång till ett bättre beslutsunderlag med möjligheter till snabbare informationsutbyte och kortare ledtider. För att nationella insatsförband ska kunna uppträda över hela riket har det ställts höga krav på flexibelt uppträdande, rörlighet över stora ytor och möjlighet till inkoppling mot fast infrastruktur.

Som en del i förbandens förberedelser för att kunna ta emot FMLS IO14 utbildas de på både metoder och teknik av instruktörer från Ledningsregementet och Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS). Användarna måste lära sig hur systemet ska

OVAN: FMLS IO14 bygger på modern teknik och innehåller bland annat ett nytt IP-baserat telefonisystem samt möjlighet till yttäckande radio- och radiolänksamband. NEDAN: Thomas Nilsson, FMV överlämnade den nya materielen till ledningssystemchef Lena Hallin.

användas och driftspersonalen måste lära hur de ska driftsätta och underhålla systemet. Senare kommer Ledningsregementet även att leda de systemövningar som genomförs för att ansluta alla tillkommande förband och säkerställa ledningssystemets funktionalitet.

INFÖRANDET AV FMLS IO14 innebär en hel del utmaningar,

bland annat innebär det att Försvarsmakten ska använda materiel redan i bruk och helt ny teknik. Det tekniska systemet bygger på de systemlösningar som har tagits fram för Nordic Battlegroup (NBG) 08, 11 och 15. Dessa system har varit begränsade i sin storlek, men är även dimensionerade för ett relativt stationärt uppträdande.

Det tekniska system som nu införs kommer att sättas på prov, då det införs vid förband som i sitt taktiska uppträdande har krav på högre rörlighet över större ytor. Ytterligare en utmaning kommer vara det tekniska systemets storlek. Efter införandet och implementering av systemet kommer det som sammanhängande system vara mycket större än det system som funnits i NBG. Erfarenheten från NBG är att införandet och implementeringen skedde samtidigt och väldigt forcerat, eftersom materielleveranserna var försenade och det gavs för lite tid för utbildning. Denna gång måste implementeringen av ny teknik ske först efter att förbanden fått materiel i tillräcklig mängd och i takt med att förbanden utbildas. ◀

Text **Henrik Malm/LedR**
Foto **Anna Norén/ComCam**

FMLS IO14

Metod: Stabspersonal utbildas och staber samtränas genom stabsovningar, men även förbandsövningar i trupp. **Tekniskt införande:** Det centrala införandet innehåller det som är nytt inom

ramen för Försvarsmaktens ledningssystem tekniska system (FMLS TS) samt den del som kräver centralt stöd till förbanden i införandet.

Materiel i fokus vid det centrala införandet är olika typer av

stabsplatsutrymmen samt kärnan för informationssystemet på den lokala stabsplatsen, kärnnode.

Stabsplatserna som införs består antingen av tält eller olika typer av hytter, splitterskyddade eller inte. Kopp-

lat till detta är även materiel för spridning av telefoni och informationssystem (IS) inne på stabsplats från kärnnode.

Materiel som är kopplat till det lokala införandet är främst materiel för ledning

av förbandsdelar inom egen bataljon eller kompani över olika radiosystem, men även transmission för eget förbandsförmåga att ansluta sig mot av högre chef upprättat fast eller rörligt yttäckande nät.

Text och foto **Dag Enander/InfoS**

VÄRDEFULL
VÄGLEDNING

PÅ VÄG HEM. Eirik Steinum flyger för sista gången från jobbet som rådgivare.

Vid årsskiftet avslutades Isaf-insatsen i Afghanistan.

Det betydde inte att Försvarsmakten lämnade det krigshärjade landet.

Istället heter nu den betydligt mindre Nato-ledda insatsen Resolute Support.

I den är svenska officerare rådgivare till den afghanska armén på kärnivå.

Och råden behövs i ett land som är långt från fred: varje dag förlorar de afghanska säkerhetsstyrkorna i snitt hundra man i stupade och sårade.

Den 9 april anfördes till exempel åklagarkontoret i Mazar-e-Sharif, med ett tiotal döda och över 60 skadade efter en sju timmar lång eldstrid. Kontoret ligger mitt i staden och bara ett stenkast från det tyska konsulatet, som svenskarna ofta besöker.

Utfallet i Sveriges största morgontidning?

En 14-radig notis på sidan 14.

Försvarets forum besökte den medialt ignorerade insatsen FS28 i Mazar-e-Sharif – och fick följa med de svenska rådgivarna när de besökte sina afghanska kollegor.

06.43 – DOMESTIC AIR TERMINAL, CAMP MARMAL: "I DAG SKA VI HA ROLIGT."

EIRIK STEINUM har de senaste åtta månaderna pendlat till jobbet på ett sätt som bara rådgivare till den afghanska 209:e kåren och extremt rika människor gör. Med helikopter.

– Med i genomsnitt 18 flygningar i månaden blir det väl 130 tur-och-returresor eller så. Fast i dag är det speciellt, säger Eirik och sätter på sig kroppsskyddet, greppar Ica Maxi-plastpåsen och går ut till den vitmålade, ryskbyggda Mi-17:an.

Flygningen till afghanernas Camp Shaheen passerar nästan direkt över ett öde Camp Northern Lights, den forna svenska basen som överlämnades till Afghanistan i juni förra året.

Helikoptern landar på en avskild del av en annan svenskbekant och öde bas, Camp Mike Spann. Här finns en *safe haven* för de 70-talet militära och civila rådgivare som varje dag utom fredag gör den två mil långa pendlarresan. Orsaken till att helikopter används är delvis säkerhetsmässig, men främst logistisk: hade bilar använts, hade de närskyddsresurser som finns på Camp Marmal – en holländsk-kroatisk-montenegrinsk-ungersk pluton – inte räckt till.

Just den här dagen är arbetsuppgifterna som rådgivare annorlunda för Eirik. Det är därför han har med sig en Ica Maxi-påse, fylld med småkakor och Daim. I dag är det nämligen sista gången han besöker sin afghanska motpart, major Aman Shah innan det är dags att åka hem.

– I dag ska vi bara ha roligt. Skratta och kramas, äta kakor och dricka thé. Fast jag har haft roligt varenda dag när jag har jobbat här som rådgivare, säger Eirik innan det är dags för honom och efterträdaren Ola Svärd att promenera över till de afghanska kollegorna.

08.52 – G6-BYGGNADEN, CAMP SHAHEEN: "DU ÄR SOM EN KUSIN FÖR MIG."

TOMMY LUNDMARK, rådgivare i taktiskt samband till major Aman Shah diskuterar problem med en radiomast. Samtidigt berättar Ola Svärd

PROMENAD PÅ SHAHEEN.
Eirik och tolken Atash på väg
till ännu ett möte.

FAKTA CAMP MARMAL & FS28

Flygplatsen som Camp Marmal ligger vid började byggas på 1950-talet. Under Sovjetunionens ockupation användes den av sovjetiska flygvapnet som bas. Camp Marmal, som ligger på motsatta sidan från den civila delen började byggas 2005 och är i dag tyska Bundeswehrs största bas utan för Tyskland. När Camp Marmal var som störst bodde här över 10 000 soldater, att jämföra med dagens cirka 1 500. Att det är en tysk bas märkts med all önskvärd tydlighet: förutom att det precis som i ett tyskt samhälle finns en Burgmeister så är ordningsreglerna övertydligt framträdande på alla tänkbara platser. FS28 har 35 tjänster – 31 på Marmal och fyra i Kabul. Förutom rådgivarna, finns bland annat en grupp från flygterminalpluton och ett mindre NSE (National Support Element).

om gårdagens fotbollsmatch – ”jag var som Zlatan Ibrahimovic” – för de andra närvarande afghanska officerarna. Tolkarna Yasin och Atash har fullt upp att översätta konversationerna. Skratten är universella.

Traditionellt afghanskt thé serveras i glasmuggar eller i svenska vikkåsar – en enkel men mycket uppskattad present bland afgha-

”Jag hoppas du kommer tillbaka en dag. Det så mycket platser du inte kunnat besöka.”

nerna. Eiriks småkakor kompletteras med en mandelsockerkaka, bakad av en av tolkarnas mamma och som lätt skulle vinna tv-programmet ’Hela Afghanistan Bakar’.

Sedan tar Eirik till orda, delvis på dari.

– Ett av mina mål har varit att lära mig två nya ord på dari varje dag. På så sätt kan jag nu förstå vad en konversation på dari handlar om, berättar han efteråt.

Han tackar för alla deras möten, samarbetet och hur roligt det varit

att få jobba ihop.

Och lovorden besvaras av major Shah.

– Varje dag du kommit hit har det känts som om det är en kusin som ska komma hit. Jag hoppas du kommer tillbaka en dag. Det finns så mycket platser i Afghanistan du inte kunnat besöka som är vackra.

Gåvor och långa kramar utbyts,

de sista gruppfotona tas i korridoren utanför majorens tjänsterum innan det är dags att börja gå tillbaka mot rådgivarnas *safe haven*.

– Det blev precis det avsked jag hade hoppats på. Det känns bra, säger Eirik när han och kollegorna går i det som kallas ”machine gun alley” utanför Camp Mike Spann.

Nu väntar bara den sista medpackade tyska lunchen – ”den har varit exakt den samma i åtta månader” – innan dags för den sista pendlingsresan tillbaka till Marmal.

10.01 – G3-BYGGNADEN, CAMP SHAHEEN: ”VI BEHÖVER ERT STÖD, LÄNGE TILL.”

TILLSAMMANS med två turkiska rådgivare sitter Kenneth Persson och samtalar med överstelöjtnant Abdallah Shah. På bordet framför dem ligger en detaljerad karta över norra Afghanistan där den afghanska 209:e armékårens förband är markerade. Dessutom finns en inritad röd rektangel i Badakshan-provinsen.

– Där anfall nyligen talibanerna flera posteringar i Jurm-dalen under en och samma natt. De började med den översta och jobbade sig nedåt. När de var klara hade tre kompanier ur afghanska säkerhetsstyrkorna stupat, sårats eller flytt. Och nu är dalen under deras kontroll, säger Kenneth.

Därför planerar nu överstelöjtnant Abdallah och hans afghanska kollegor den operation som ska återta Jurm-dalen från talibanerna. Frågan som diskuteras är vilka förstärkningar som behövs för att lyckas.

Så vad behövs för att freden och den ekonomiska utvecklingen i Afghanistan ska lyckas?

Svaret är långt och minst tre ”ins

Allah” yttras innan tolken översätter.

– Vi har en ung försvarsmakt där alla de etniska grupper som finns i landet är representerade. Tack vare stödet från omvärlden har vår försvarsmakt gått från utbildade och fattiga till den starka, utvecklade armé vi har i dag. Det är därför vi just nu kan planera en större operation i provinserna Kunduz och Badakshan. Men vi behöver omvärldens stöd länge till, i allt från rådgivning till maskiner, säger Abdallah Shah.

11.22 – SAROC-BUNKERN, CAMP MARMAL: ”IED-ER ÄR FORTFARANDE ETT HOT”

DET BRINNANDE allseende ögat de bär på sina ärmmärken är hämtat från Sagan om Ringen – både för att förkortningen för Situation and Awareness Recovery Operation Centre, SAROC påminner om Sauron, det brinnande ögats namn men också för att deras mål är att se allt av intresse. Martin Bergstrand är ny chef för SAROC-enheten och har just tagit över efter företrädaren Patrik Edentoft.

– SAROC kan sägas vara en un-

OVAN VÄNSTER: ”Jag var som Zlatan!” Ola Svärd återger senaste fotbollsmatchen, till allas glädje. OVAN HÖGER: ”Tack min vän.” Numera dricker major Aman Shah sitt te ur en P4-mugg.

Kenneth Persson med sina afghanska motparter och en tolk.

derrättelsefunktion inom Resolute Support som också har ansvar för eventuellt undsätta personal, så kallad personal recovery. En del av informationen kommer från den där, säger Martin och pekar på en förankrad luftballong som svävar några hundra meter över Camp Marmal.

Ballongen är kamerautrustad och kan söka av ett stort område runt basen. Dessutom kommer underrättelseinformation från både civila och militära källor, liksom de UAV:er som kan utföra uppdrag i TAAC (Training Advising Assisting Command) North:s ansvarsområde.

Sådan information kan vara avgörande för att upptäcka hemmagjorda sprängladdningar, IED:er längs vägarna, ett hot som fortfarande är ytterst verkligt.

”Många afghanska officerare är mycket välutbildade och drivna.”

– Varje vecka påträffas flera IED:er i insatsområdet, säger Ola Hagberg, C-IED-expert på FS 28.

13.43 – HQ TAAC N, CAMP MARMAL:
”209:E KÅREN LIDER FÖRLUSTER VARJE DAG.”

– SÅHÄR PÅ VÄRKANTEN brukar talibanerna deklara ”fighting season” men de har inte gjort det än*. Det kan bero på att vintern var mild och striderna pågått hela tiden, 209:e kåren har konstant fem operationer i gång med minst 1 000 soldater insatta, säger Kenneth Persson.

Som ansvarig rådgivare för insatser (G3), är hans arbete mycket konkret, som nu när de afghanska säkerhetsstyrkorna planerar för den kommande operationen med att återta Jurm-dalen. Då finns det gott om tillfälle för det som Kenneth anser vara det viktigaste för en rådgivare.

– Att lyssna mycket mer än att prata. Och sedan driva igenom det

man verkligen anser vara viktigt. Ett exempel är en stridsplan mina afghanska kollegor presenterade nyligen. Problemet var att den var alldeles för krånglig. Eftersom jag hade ett förtroendekapital kunde jag peka på bristerna i planen. Och de lyssnade och förenklade planen.

Han menar att den största faran i samarbetet mellan rådgivarna och de afghanska säkerhetsstyrkorna, är att de förstnämnda underskattar de sistnämndas kompetens.

– Många afghanska officerare är mycket välutbildade och drivna. De är inga dumskallar. Visst finns det de som köpt sin grad, men generellt är de mycket duktiga krigare. Och vi måste komma ihåg att de haft många rådgivare här förut, ända sedan Sovjetunionens invasion.

Svagheten är att de krigar mot sitt

eget folk, sina egna släktingar.

Så hur bra är den afghanska 209:e armékåren i dagsläget?

– Vissa delar fungerar utmärkt, vissa fungerar inte alls. Det har uppstått ett kompetensvaccum för afghanerna mellan Isaf och RS-insatserna. Nu kan de inte förlita sig på Natos flygplan när de blir påskjutna. Nu måste de hitta andra sätt att få understöd och överleva, säger Kenneth.

Han vet att det inte är logistiskt möjligt att vara med ute i fält när operationerna utförs, men uttrycker ändå en viss frustration över att inte kunna dela de afghanska säkerhetsstyrkornas vardag ute i stridszonerna.

– Återkopplingen på råden vi ger fås ju ganska momentant. Så snart operationerna är avslutade så ser vi tillsammans om planeringen fungerade eller inte. Här är afghanerna oerhört skickliga, de analyserar och rättar till svagheterna direkt innan nya order ges.

OVAN: HINDU KUSH. Att bergen ligger i söder har förvirrat mer än en svensk soldat genom åren.
NEDAN: PÅ VÄG MOT KAKKALAS. Förbi Camp Mike Spann, via ”Machine Gun Alley”.

OVAN: HELIKOPTER TILL JOBBET. Varje dag flygs rådgivarna de dryga två milen till jobbet.

NEDAN: ETT ÖDE CNL. Camp Northern Lights står tomt sedan överlämnandet för ett år sedan.

16.07 – SWE NSE, CAMP MARMAL: "SVENSKA OFFICERARE ÄR LÄMPLIGA RÅDGIVARE."

JOAKIM KARLQUIST är som många i FS 28 "dubbelhattad": förutom att vara kontingentchef för FS 28 är han också senior advisor till OCC-R (Operations Coordination Centre-Regional), där polisiära och militära aktioner samordnas.

– Som rådgivare är du både bollplank men stöttar också när operationer ska planeras och liknande. Det vi betonar är samarbete mellan afghansk polis och militär vid operationer. Och det behövs, förutom hotet från talibaner är korruption och brottslighet två starkt bidragande orsaker till de problem som landet står inför.

Korruptionen i Afghanistan är enligt organisationen Transparency International en av de värsta i världen, vid senaste rankingen hamnade bara Somalia och Nordkorea efter Afghanistan bland 174 undersökta länder.

vara öppen och nyfiken på de människor du möter och ska samarbeta med.

Samtidigt går det inte att bara vara kompis som rådgivare, anser Joakim Karlquist.

– Du måste förklara den militära utgångspunkten för din motpart, i mitt fall en afghansk generalmajor. Med det gjort och en god relation med den man jobbar med, så kommer de positiva effekterna.

Men det är inte bara de afghanska officerarna som lär sig något av sina utländska rådgivare. Erfarenhetsutbytet är ömsesidigt.

– Som rådgivare ges du möjlighet att reflektera över din egen organisationskultur. Det ges gott om möjligheter att fundera över vad vi kan lära av dem. En annan sak jag lärt mig här är tolkarnas roll, de är så mycket mer än rena översättare. De är institutionella minnen, kulturella rådgivare och kan komma med förslag på angreppsvinklar om samarbetet kärvar, säger

”Att vara rådgivare är mycket personligt utvecklande.”

Och nästan 90 procent av världsproduktionen av opium – råvaran till heroin – odlas i Afghanistan. Främst i de södra delarna men de traditionella smugglingsvägarna går norrut, genom TAAC N:s ansvarsområde.

– Utan jobb och framtidssyn är det lätt att hemfalla till kriminalitet. Därför måste det afghanska civila samhället också byggas upp och bli starkare.

I dag stöttas afghanska säkerhetsstyrkorna i Mazar-e-Sharif med sex multinationella rådgivarteam. Tidigare fanns rådgivare ner till bataljonsnivå, men numera bara på kärnivå.

– Det beror på att afghanerna nu själva tar ansvar för sin verksamhet och utbildning. Det är positivt. Som rådgivare ingår du inte i förbandet du arbetar med utan står lite utanför. Därför måste du alltid börja med att bygga sociala relationer, du behöver

Joakim Karlquist.

FS 30 kan bli den sista rådgivande insatsen i Mazar-e-Sharif. Camp Marmal ska också avvecklas och eventuellt kommande svenska rådgivare kan bli baserade i huvudstaden Kabul. Och Joakim Karlquist är övertygad om att Afghanistan även fortsättningsvis behöver svenska militära och polisiära rådgivare.

– Dessutom tror jag att många svenska officerare, i synnerhet de med lite erfarenhet är oerhört lämpliga som rådgivare utomlands. Och att vara rådgivare är mycket personligt utvecklande. ◀

**FOTNOT: Och så var det där med att talibanerna inte utlyst fighting season – en timme efter att textförfattarens flygplan lyft, så skedde den första granatattacken mot Camp Marmal sedan 2011. Inga skadade, men kanske ett tydligt tecken om att det kan bli en het sommar i Afghanistan...*

ÖVNING ÖVER MYNDIGHETSGRÄNSERNA

För att öka Sveriges förmåga i att hantera ammunitionsrelaterade händelser övade enheter ur Försvarsmakten, Polismyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans under en vecka i Jönköpings län i övningen SWEDEC EOD EXERCISE 2015.

EN VIKTIG DEL i totalförsvarets verksamhet är att öva inför olika typer av situationer som kan uppstå. Stora som små övningar krävs för att enheterna ska vara redo när det är skarpt läge. Under en mängd olika scenarier, alltifrån civila som förrirrat sig ut på minerad mark, till självmordsbombare på en tidsningsredaktion, fick myndigheterna öva samverkan.

Ronnie Nilsson som är chef för Swedec berättar att målbilden är att skapa bästa möjliga förutsättningar att möta dagens och morgondagens alltmer komplexa hotbild.

– Den här övningen är den första där tre olika myndigheter övar tillsammans inom funktionen och vi är väldigt nöjda med utfallet. Att jobba gränsöverskridande mellan myndigheter innebär också att vi hushåller med samhällets resurser på ett bra sätt.

ETT EXEMPEL PÅ moment från övningen var när en man med bombväst lyckades ta sig in i Hallpressens lokaler i Jönköping. ”Ni har förstört denna tidning”, skriker han och visaren utlösningmekanism i handen och hotar med

OVAN: Hund, teknik och mänskliga i samarbete. HÖGER: Bombhotat flygplan på Jönköping Airport.

att spränga byggnaden. Några redaktionsmedlemmar slänger sig över bombmannen, brottar ner honom och larmar polisen. Polis spärrar av området och ammunitionsröjare från Fjärde Sjöstridsflottiljen går in i huset och söker av våningsplanen. De tre redaktionsmedlemmarna som ligger ovanpå bombmannen kan lättade överlåta ansvaret på soldaterna när de tagit sig upp på fjärde våningen. Utan att gå närmare in på metoderna desarmeras bomben och mannen förs i handfängsel ner till polisen som tar hand om honom. En av ammunitionsröjarna kan iklädd bombdräkt föra ut sprängämnen till det fordon som går under namnet bombkulan, där explosiva ämnen kan transporteras bort på ett säkert sätt.

– Med tanke på attentatet mot tidskriften Charlie Hebdo i Paris den 7 januari är det ett reellt hot att ta i beräkning och det är väldigt nyttigt att kunna öva tillsammans så vi är beredda om det värsta skulle inträffa, säger övningsledaren Daniel Borgström.

Ronnie Nilsson konstaterar att Sveriges gemensamma funktioner inom ammunitions- och minröjning nu är än mer beredda om något händer. – Genom att regelbundet öva tillsammans blir vi bättre på vårt jobb och därmed blir samhället säkrare. Vi strävar kontinuerligt att göra världen lite mindre farlig. ◀

Text **Johan Lundgren/Infos**

Foto **Jimmy Croona/ComCam & Dag Enander/Infos**

Två svettiga veckor för Johan Tideskog.

FRÅN BATALJON TILL BRIGAD FÖR JOHAN

Övningsfältet utanför Skövde garnison har varit Johan Tideskogs hem under två veckor i vår. Skaraborgs regementes bataljonsövning Värld övergick för honom i brigadövningen Brigstri i Markstridsskolans regi. För Johans del innebär det drygt två veckor i fält.

– DET FINNS Egentligen två rejäla skillnader på övningarna. Det ena är tempot. Där Värld genomfördes med riktiga trupper så övar vi med datorsimulerade styrkor på Brigstri. Det innebär, bland annat, att vissa moment som förberedelser och återhämtning går att snabba upp på ett annat sätt även om det är tänkt att Brigstri ska genomföras så realistiskt som möjligt, säger Johan.

Systemet som används i Brigstri kan, om det skulle behövas, snabba upp eller sakta ner moment för att de som övas ska kunna göra det på ett så bra och anpassat sätt som möjligt. Under Brigstri är det bestämt att denna påverkan i tempo

ska vara minimal för att göra övningen mer realistisk.

DEN ANDRA SKILLNADEN mellan övningarna, enligt Johan, är var fokus för vad som övas ligger. Där Värld handlade om att få bataljonen att fungera tillsammans så handlar Brigstri om att få flera bataljoner att samverka och fungera ihop. Det är två nivåer som övas; bataljon och brigad. Brigadstaben leder bataljonerna under Brigstri och skillnaden i fokus är tydlig för Johan.

– Förra övningen var mer lodrätt i det att hela bataljonen var övad, från bataljonschef till soldat. Under Brigstri blir det mer vågrätt och fokus hamnar på att samverka mellan olika typförband ska fungera så smärtfritt som möjligt. Min bataljon har i detta skede av övningen i uppgift att skydda två andra bataljoners förberedelser för strid. Det är något som hade varit svårt att få realistiskt när det bara är vår egen bataljon som övas.

På Värld deltog andra

förband för att kunna öva vissa funktioner. Brigstri har med representanter, spelgrupper eller staber, från hela armén och även luftstridskrafter. Under Brigstri så simuleras trupprörelserna och när Johan ger order gör han det, till viss del, i ett datorsystem.

Johan är bataljonskvartermästare och hans uppgift är att leda logistikfunktionen inom sin bataljon, 42.mekbataljonen på Skaraborgs regemente. Han tycker inte att det blir någon skillnad i sitt beslutsfattande under de olika övningarna.

– Visst, det var riktiga soldater som jag stridsledde under Värld men med en riktigt bra spelgrupp, som vi har nu, så blir inte skillnaden märkbar. Det är inte så att jag tar andra beslut bara för att jag vet att det inte är riktiga soldater som ska följa mina order. För vår del betraktar vi det här som en sammanhängande övning som skiftar lite karaktär och fokus mitt i för staben, säger Johan.

Text och foto **Joakim Elovsson/MSS**

NÄRA OCH ANPASSAT

BEKANT PRISUTDELARE.
Vid Chefgalan fick Carl-Johan Olofsson ta emot priset som Årets Framtidschef från ÖB Sverker Göranson.

I mars vann han priset som Årets Framtidschef. I april föreläste han för kung Carl XVI Gustaf om ledarskap. Försvarets forum frågade Carl-Johan Olofsson vid Arméns Jägarbataljon om hemligheten bakom sitt lyckade ledarskap.

– Som officer hittar du den ledarskapsstil du själv är trygg i och kan sedan anpassa det efter situationen, säger han.

”STENTUFF, med stark stämma och ständigt pekande med hela handen”: Den stereotypa bilden av hur en chef och officer i Försvarmakten agerar finns fortfarande kvar hos många svenskar – det visar de undersökningar som gjorts, främst hos unga.

Men stämmer den bilden, Carl-Johan?

– Tidigare kanske ledarskap innebar en officer och 50

soldater på en kaserngård. I dag handlar det oftare om fem soldater och en officer, där alla är kollegor. Omställningen från plikt till en frivillig professionell försvarsmakt ställer höga krav på ett anpassat ledarskap, ibland ned på individnivå. I dag ställs det större krav på ditt ledarskap men Försvarmakten kräver olika typer av ledarskap, där olika medarbetare och olika situationer behöver ledas på olika sätt, säger Carl-Johan.

Dagens tjugooåringar sägs ibland vara utpräglade individualister, där allt handlar om vad och vilka fördelar de kan få. Försvarmaktens undersökningar visar att så inte är fallet – istället är det de över 30 som mer passar in på den bilden. Men en sak är dagens yngre medarbetare ytterst vana vid: information.

– De är en produkt av informationssamhället, vana vid att få och duktiga på att inhämta

information om vad som ska hända. De vill veta, helt enkelt. I vår verksamhet är det ofta så att vi inte vet vad som ska hända eller när. Ett exempel var när vi kom till Kebnekaise efter Herkuleskatastrofen, då visste vi så lite om vad som skulle möta oss.

TRE M – MÅL, MEDEL OCH MILJÖ

SOM MILITÄR INSATSCHEF för det mycket riskfyllda arbetet på Kebnekaise efter Herkuleskatastrofen 2012 har Carl-Johan verkligen fått använda sitt ledarskap: Inte i den traditionella, formella rollen utan i stället ett ledarskap baserat på gemensamt förtroende.

– Vi sysslar med ett arbete i en enormt riskfylld miljö där det mesta kan gå fel. Då är det avgörande att jag som ledare skapar en ömsesidigt förtroende. Ömsesidigheten och tilliten skapar effektivitet i arbetet och har lett till flera lyckosamma

insatser på Kebnekaise, säger Carl-Johan.

Han har en minnesregel där tre M måste ingå: Mål, Medel och Miljö.

– Målet är att alla ska känna delaktighet i det vi presterar när vi löser uppgiften, Medel handlar om att definiera vilken kompetens och vilka resurser vi har till förfogande och Miljö

övningar till skarpa insatser. En ledare från Försvarmakten är inte rädd för ta tag i situationen och leda.

Hur kändes det att bli Årets Framtidschef?

– Det kändes stort att få lyftas fram så, men jag känner stor tacksamhet mot mitt förband. Jag började min militära bana i Kiruna och är fostrad in i nära

skapar trygghet i påfrestande situationer när framgång. Dessutom var det mycket intressant att lyssna på de andra som föreläste under dagen. Många betonade vikten av att våga misslyckas för att lyckas. Det har jag tagit till mig. I Försvarmakten kan vi inte misslyckas i skarpa lägen då priset är för högt, men vi kan misslyckas under övningar och lära oss av misslyckandet.

Text Dag Enander/InfoS

Foto Tidningen Chef och privat

”Ömsesidigheten och tilliten skapar effektivitet i arbetet.”

berör hur viktigt att det att skapa trygghet, för att skapa tillit i gruppen.

Bland civila organisationer och företag har ofta Försvarmakten ett gott rykte i att utbilda bra ledare. Varför?

– I Försvarmakten får du enormt mycket praktisk tillämpning i att leda människor, i allt från administration och

ledarskap men har sedan första dagen trivts här i Arvidsjaur.

Och att få tala om ledarskap för kungen på Stockholms slott?

– Lika stort det. Jag fick följa med ÖB för att representera Försvarmakten vid Ungt Ledarskap-seminariet, där jag höll ett kort tal för kungen och de andra närvarande med budskapet att ledare som

VARDAGSMILJÖ. Carl-Johan uppe på berget.

ÖVNING: UBÅTSJAKT!

Text och foto Magnus Jirlind/4.sjöstridflj

I oktober kränkte en eller flera främmande undervattensfarkoster Sverige. Med erfarenheter från den operationen deltog en stor del av marinen i april i en ubåtsjaktövning med ett mål: spänning, lokalisering och anfall mot ubåt.

”DET ÄR FÖR JÄVLIGT”. Så löd ÖB:s ord kring det faktum att Sverige utsatts för en kränkning av främmande makt i mitten av oktober. Och för att minska risken för upprepningar, övade huvuddelen av marinens fartyg i Stockholms inre skärgård under två aprilveckor.

Men vad innebär egentligen ubåtsjakt och kan det verkligen vara så svårt att hitta en ubåt med dagens högteknologiska utrustning?

– Ubåtsjakt innebär spänning, lokalisering och anfall mot ubåt och kan utföras av ubåtar, fartyg, helikoptrar eller flygplan. Fasta installationer såsom undervattenssensorer och kameror är också en viktig del i ubåtsjakten, säger Ewa Skoog Haslum som är chef för Fjärde sjöstridsflottiljen.

Försvarsmakten har i dagsläget fartyg och ubåtar med ubåtsjaktförmåga. Kombination av olika enheters sensorer är att föredra för att öka chansen att upptäcka en ubåt. Det gäller att snabbt vara på plats i området för att stänga flyktvägar för en kränkande ubåt. Deltagande enheter söker av området med

FAKTA OM ÖVNINGEN: Ubåtsjakt innebär att spana, lokalisera och anfalla mot ubåt. Övningens tyngdpunkt låg på ubåtsjakt men innehöll även andra moment såsom sjunkbombsfällning och luftvärnskjutningar. **Deltagande förband:** Tredje sjöstridsflottiljen, Fjärde sjöstridsflottiljen, Första ubåtsflottiljen, Marinbasen och Amfibieregementet. **Cirka 15 fartyg deltog:** minröjningsfartyg, bevakningsbåtar, korvetter, ubåt och stödfartyg. Endast svenska enheter deltog i övningen.

sonar som är ett tekniskt system som navigerar och kartlägger undervattensmiljöer med hjälp av ljud. Det finns två typer av sonarsystem, aktiva och passiva. De aktiva systemen skapar en bild som syns på en bildskärm och de passiva systemen lyssnar efter ljud.

– En tränad sonaroperatör kan med hjälp av sonar ta reda på vad det är som färdas i vattnet och vilken position det har, säger Ewa.

Men är det verkligen så svårt att hitta en ubåt?

– Det enkla svaret är ja, men det är långt ifrån omöjligt. Med hög beredskap, vältränade besättningar och många enheter som har förmåga till ubåtsjakt kommer en eventuell ubåt få det svårt att ta sig in på svenskt sjöterritorium utan att upptäckas.

Vad händer om en ubåts upptäcks?

– I våra insatsregler ingår en förordning som heter IKFN (Ingripanden vid Kränkning av Sveriges territorium under Fred och Neutralitet). Förenklat ska Försvarmakten agera enligt följande: När ubåten upptäcks ska den tvingas upp till ytan och därefter identifieras för att sedan vidta vidare åtgärder. Vidare åtgärder beror på omständigheterna och var den upptäckta ubåten befinner sig. För att anfalla ubåt använder fartygen sjunkbomber eller ubåtsjakttorped, säger Ewa.

ÖVAR FÖR ATT BLI SKARPARE
FÖR ETT HALVÅR SEDAN startade planeringen för ubåtsjaktövningen, då var förutsättningarna en mindre övning med fokus på ubåtsjakt med inte så stort deltagande från de

marina förbanden.

– Fjärde sjöstridsflottiljen skickade en inbjudan till marinens förband som vi vanligtvis brukar öva tillsammans med. Responsen var hög och utkomsten blev en omfattande ubåtsjaktövning med svenska måttmätt, säger flottiljchefen, som var ansvarig för övningen.

Marinen har tagit lärdom från höstens underrättelseoperation och erfarenheterna har tagits tillvara och spelas upp som moment i övningen.

– Ubåtsjakt är otroligt komplicerat och kräver mycket kunskap, erfarenhet och tålmod. Det är svårt att hitta undervattensfarkoster

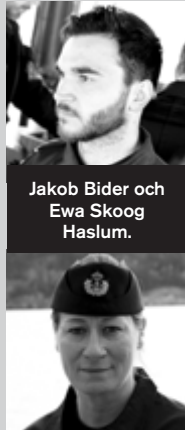
i vattenvolymen, framförallt i skärgårdsmiljö där bland annat ojämna bottenförhållanden försvårar spaningen, säger Ewa Skoog Haslum.

KORVETT+MINFARTYG=SANT

NÄR UBÅTSJAKT kommer på tal tänker många på ytstridsfartyg av typen korvett. Men även minröjningsfartyg kan användas. Minröjningsfartygen är utrustade med högfrekvent sonar som ger en hög upplösning av botten och en eventuell ubåt får därför svårt att gömma sig.

– Övningen har verkligen förbättrat lagspelet mellan korvettarna och minröjningsfartygen. Jag tycker att det har varit ett vinnande koncept med att göra ett moment och utvärdera det för att sedan göra det en gång till. Fokus har under hela övningen varit ubåtsjakt vilket är extra bra för oss ombord på minröjningsfartygen, säger Jakob Bider, sonarbefäl ombord på HMS Koster.

Minröjningsfartyg av

Jakob Bider och Ewa Skoog Haslum.

INNAN LOSSKASTNING. Ett 15-tal fartyg deltog i övningen.

JÄGARN. Berga örlogshamn var välfylld innan övningen.

DEN JAGADE. HMS Gotland var den enda som tagit på i övningen.

FARTYGSCHEFENS FUNDERINGAR: "HÄR GICK MEDIA ÖVER GRÄNSEN"

Att media bevakar och rapporterar om Försvarmaktens verksamhet är givetvis bra. Det är en del av det öppna demokratiska samhället som vi ska värna om. Men trots det så finns det gränser när medierapporteringen övergår från att utgöra något positivt till att vara direkt skadlig för Försvarmaktens verksamhet. Under underrättelseoperationen i oktober förra året då marinen jagade ubåt i Stockholms skärgård gick, enligt min bestämda uppfattning, media över gränsen för vad som är rimligt. Det finns fyra huvudsakliga aspekter runt detta som jag anser är bekymmersamma.

2. NAVIGATORISK SÄKERHET. Vid flera tillfällen följde ett drev av mindre inhyrda motorbåtar våra förflyttningar i farleder med mycket begränsat manöverutrymme i farter runt 30 knop. De mindre motorbåtarna körde i vissa fall både

1. LIVERAPPORTERINGEN. Media rapporterade löpande, ofta via livechatt eller TV-

sändningar från såväl båtar som helikopter, den exakta positionen på samtliga ingående fartyg samt verksamhet. Man rapporterade dessutom alla förflyttningar i området vilket sannolikt gav värdefull information till de som befann sig under ytan via eventuell stödorganisation i land.

3. STÖRDA SENSORER. Vid användning av passiva sensorer, avsedda för att detektera ljud under ytan, så

eftersträvar man en så ostörd miljö som möjligt. När ett stort antal motorbåtar kör runt mitt bland dessa sen-

framför och tätt på båda sidorna vilket innebär en hög risk för kollision. Det här begränsade de marina fartygens rörelser avsevärt. Vid minst ett tillfälle blockerades även inloppet till en vik och trots upprepade uppmaningar flyttade man inte sig tillräckligt långt bort för att möjliggöra säker passage.

4. RISK FÖR TREDJE MAN. Vid flera tillfällen låg medias båt- och helikopter så pass nära de marina enheterna att en eventuell vapeninsats inte hade varit möjlig att genomföra med bibehållen säkerhet för tredje man om det hade blivit aktuellt. Av den anledningen uppmanades båtar att hålla sig på behörigt avstånd från marina enheter vilket respekterades mycket dåligt.

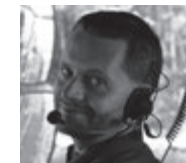
När och om motsvarande verksamhet sker, så hoppas jag att media visar större hänsyn under pågående operation och beaktar ovanstående faktorer.

Koster-klass byggdes för att vara specialiserade på att hitta och oskadliggöra ammunition under ytan. Det har visat sig att fartygen dessutom är mycket lämpliga för ubåtsjakt inomskärs. Därmed har kompetenserna hos minröjningsfartyg, bevakningsbåtar och korvetter kompletterat varandra på ett bra sätt under övningen.

HELA VÄGEN TILL MADRID

EN AV FÖRSVARSMAKTENS uppgifter är att hävda svenskt sjöterritorium i luften, på och under ytan. Och det är mycket yta att bevaka, Sverige har en av Europas längsta kuststräckor, cirka 2700 kilometer eller lika långt som sträckan Berga-Madrid.

– Förra årets undervattenskränkning gör det ännu viktigare att besättningarna på fartygen är välutbildade och har erfarenhet av ubåtsjakt, vilket övningen bidrog till, säger Ewa Skoog Haslum. <

Niklas Wiklund, i dag fartygschef på HMS Malmö, under underrättelseoperationen FC på HMS Stockholm.

"INGEN FÖRSVARSMAKTS ANSTÄLLD ÄR OBETYDLIG"

De är experter på att hitta främmande underrättelseinhämtning i våra tekniska prylar. Och ett av de skadligaste sätten att angripa Försvarsmaktens IT-system är ganska oväntat.

– KLICKA INTE PÅ LÄNKAR och bifogade filer du inte vet vad det är. I synnerhet om det är skojiga bilder eller roliga filmer, säger Niclas Svensson på Musts sektion för teknisk inhämtning.

Deras arbete inom den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten: att kontrollera hur, när och på vilket sätt främmande underrättelse-tjänster försöker komma över information ur de digitala system som Försvarsmakten och dess anställda använder.

– Vi sysslar med utredningar och har genom åren blivit duktiga på att avgöra vad en främmande underrättelseorganisation kan göra utifrån hur du som individ betar dig på internet, säger Nils Hansson.

Om någon inom underrättelsevärlden hade beskrivit funktionerna i en modern smartphone för 15 år sedan och möjligheterna att därmed inhämta information hade ingen trott på det. Det skulle vara för bra för att vara sant. I dag har nästan alla i Försvarsmakten en sådan smartphone.

– Vår förmåga att använda tekniska prylar ökar, men förståelsen på hur de verkligen fungerar bara minskar, säger Nils.

VAR SAK PÅ SIN PLATS!

LÖSNINGEN ENLIGT NILS och Niclas är enkel – men samtidigt svår.

– Blanda inte. Gör jobb på jobbets utrustning, privata saker på dina

egna prylar. Koppla inte ihop de sakerna, säger Niclas.

– Samma sak gäller med USB-minnen, blanda aldrig öppen information och hemlig dito på en sticka. Det är tyvärr det vanligaste på de stickor som vi undersöker, användaren har blandat privata och arbetsmässiga, öppna och hemliga filer. Se USB-stickor som engångsprodukter. Och använd bara de som arbetsgivaren tillhandahåller, säger Nils.

Han och kollegan Niclas vet att de statsaktörer som bedriver underrättelseinhämtning i Sverige är finansiellt och tekniskt starka samt arbetar långsiktigt, ofta i decennielånga tidsrymder. Därmed är viktigt att alla i Försvarsmakten är vaksamma, oavsett vilken befattning man har i dag.

– Varje liten pusselbit är intressant för dem, även öppen information som tidningen du just nu läser. De som vill oss illa utvecklar sig hela tiden och vill över tid hämta in information. I Sverige tror vi inte att sådant här förekommer. Det finns en naiv inställning hos många svenskar, säger Niclas.

Samtidigt lyfter de fram Försvarsmaktens främsta vapen mot de främmande underrättelseaktörerna: Den mycket kompetenta personalstyrkan.

– Du som medarbetare och användare är den främsta sensorn, oavsett om det handlar om ett håll i staketet på garnisonsområdet eller när något konstigt händer i din jobbdator. Om du tycker något är misstänkt, underligt eller tveksamt så ska du kontakta ditt förbands säkerhetsavdelning, säger Nils. ◀

Text och foto **Dag Enander/InfoS**

KOLL PÅ KODEN. Nils och Niclas är två av medarbetarna på sektionen för teknisk inhämtning. Och ja, namnen och personerna på bilden är fingerade.

STRIDSBÅT 90: 25 ÅR

IDEALDESIGN

FRÅN AMAZONAS DJUNGLER TILL KINESISKA SJÖN – PÅ FLER STÄLLEN ÄN I SVENSK SKÄRGÅRD HAR STRIDSBÅT 90 VISAT SIG VARA DEN OPTIMALA MINDRE STRIDS- OCH TRANSPORTBÅTEN. FÖRKLARINGEN? EN OÖVERTRÄFFAD KONSTRUKTION.

Text Dag Enander/InfoS | Foto Håkan Persson m.fl./Amfi

HISTORIEN OM Stridsbåt 90 börjar för mer än 25 år sedan: Kustartilleriets trotjänare från 1950-talet, Transportbåt 200 började bli ålderstigen och kunde med sin maxfart på 20 knop inte leva upp till "eld-rörelse-skydd"-konceptet.

– Dessutom rymde den en hel pluton, vilket kan låta dubbelt så bra som dagens stridsbåt som lastar en halv pluton, säger sjösäkerhetsofficer Håkan Persson på Amf 1.

Så var dock inte fallet – genom att dela upp plutonen i två delar minskade risken att plutonen skulle slås ut om båten bekämpades. Alltså började man titta på snabbare och mindre båtar att ersätta 200-båtarna med. Och just storleken hade en betydelse: ett fartyg som är minst 4 meter brett och 12 meter långt är ett skepp, annars är det en båt. Alltså klassas Stridsbåt 90 med sina 3,8 meter i bredd juridiskt som båt.

– Därmed kan de såsom båtar köra snabbare ibland annat Stockholms lotsleder, jämfört med skepp som ofta har 12 knops fartbegränsning. Dessutom gör deras storlek dem enklare att landtransportera med lastbil, säger Håkan Persson.

NY BÅT, NYTT SÄTT ATT NAVIGERA

DE FÖRSTA PROTOTYPERNA började testas i slutet på 1980-talet och huvudalternativen hette Helge och Helga: Helge hade en bottenvinkel på 20 grader vilket gör att den kan hålla högre fart men på minuskontot återfinns en stötigare gång i hög sjö. Helga hade kraftigare dieselmotorer och 26 graders bottenvinkel, vilket ger bättre gång i hög sjö men kan inte hålla samma toppfart som en Helge. Slutvalet blev en kompromiss: Helges 20 graders bottenvinkel och Helgas kraftigare Scania-dieslar.

– Den första serien på 15 båtar började komma in på tjänst 1989 och framåt, då på den helt nya förbandstypen amfibiebataljon.

Just Stridsbåt 90 har sedan dess blivit något av en symbol för först amfibiebataljon och sedermera hela amfibieförbandet. Håkan Persson gjorde själv värnplikten som båtchef på en stridsbåt 1993–94 och minns hur kul det var att få ratta en stridsbåt för första gången.

– Det var hysteriskt roligt, speciellt att köra den i låg fart och känna total kontroll över dess rörelser. Den är lättmanövrerad, snabb och mångsidig, säger han.

Införandet av Stridsbåt 90 krävde

OVAN: **TUNGAN RÄTT I MUN.** Ibland lutar det litegrann på sjön.

MÖRKERKÖRNING. Fortfarande lika snabbt och säkert.

Håkan Persson, sjösäkerhetsofficer på Amf 1.

TVÄRNIT. En Stridsbåt 90 går från full fart till stillastående på två båtlängder.

också nyutvecklad högfartsnavigering enligt GKSF-metoden (Girpunkt-Kurs-Styrmärke-Farlighet), där kommunikationen mellan förare och navigatör sker lite som den i en rallybil mellan kartläsare och förare.

– I 30 knop hinner man inte med traditionell navigering med pejlskiva och bäringar, säger Göran Levin, utbildningsansvarig för stridsbåtar och G-båtar på Amf 1.

Han betonar att framförandet av en stridsbåt skiljer sig åt från till exempel RIB-båtar, något som ibland lett till incidenter.

INTERNATIONELL SUCCÉ

I DAG FINNS DET 134 Stridsbåt 90 i Försvarens tjänst, de allra flesta i Amf 1:s tjänst men också vid Marinbasen i Karlskrona och i Hemvärnet finns det stridsbåtar.

– Och utomlands. USA har byggt ett tiotal på licens till Marinkåren, Brasilien, Mexico och Malaysia bygger den på licens. Sedan finns det ryska och kinesiska kopior. Att rita en egen båt är inte svårt, ändå har de valt att kopiera Stridsbåt 90, säger Göran Levin.

Förklaringen? En sällsynt lyckad ritning från början, som visat sig

svår att göra så mycket bättre – på Dockstavarvet kan de inte riktigt sätta fingret på varför de lyckades så bra med Stridsbåt 90.

Så finns det några svagheter med Stridsbåt 90?

– Möjligen att den är byggd i aluminium, vilket är ett mjukt materiel. Det är inte alltid så hållbart och en skada syns. Men å andra sidan är aluminium också lätt att reparera så jag ser det mer som en styrka. Det rostar inte och är lätt, säger Göran Levin.

– Navigations-skärmarna har det varit problem med men de är på gång att bytas ut. I övrigt har det varit ett bra koncept från början, säger Håkan Persson.

Han eftersöker fler förare till Stridsbåt 90 – och förare som klarar kraven under de 1260 utbildningstimmarna som krävs för att bli båtchef.

– Det krävs simultankapacitet för att kunna köra båt, strida och kommunicera samtidigt. Det krävs inga förkunskaper från sjön för att söka. Och jag vet att om jag kunde välja om min karriär inom Försvarens makt, så skulle jag välja samma. Så kul är Stridsbåt 90, säger Håkan Persson. ◀

STRIDSBÅT 90 H

Längd: 15,9 meter

Bredd: 3,8 meter

Höjd till masttopp: 5,3 meter

Djupgående: 0,8 meter

Deplacement: 15,3 ton

Maxfart: cirka 35-40 knop

Räckvidd: 320 sjömil/525 km

Lastkapacitet: 18 passagerare eller 3 ton last

Maskin: 2 x Scania DSI14 V8 (14 liters, turbo intercooler) och 625 eller 675 hk/styck

Framdrivning: 2 x FF-Jet 450 vattenaggregat

Bränsletank: 2250 liter diesel

Beväpning: 3 x 12,7 mm ksp, 4 minor eller 6 sjunkbomber

Tillverkare: Dockstavarvet AB och Gotlandsvarv AB

NY APP NÄR FÖRSVARSMAKTEN STARTAR

TRÄNINGSKLUBB

Nu lanseras FMTK: Försvarsmaktens träningsklubb. Här samlas hundraårig träningsexpertis och klubben är från början öppen för alla anställda, men välkomnar också svenska folket senare under året.

Huvudnumret vid lanseringen är en ambitiös träningsapp för smarta mobiler.

FÖRSVARSMAKTEN har sysslat med fysisk träning i hundratals år: Träning som handlar om att vi ska klara av de väntade och oväntade prövningar som vi ställs inför i våra jobb och uppgifter. Därför är det inte konstigt att vi har många träningsexperter bland medarbetarna.

Samtidigt blomstrar en stark träningskultur i Sverige, ofta med fokus på påkostade gym och snygga träningskläder. En undersökning från Friskis&Svettis visar dock att svenskarna förvisso lägger mer pengar på träning, utrustning, medlemskap och loppavgifter men tränar precis lika mycket eller lite som förut.

– Det finns goda möjligheter för Försvarsmakten att bli en relevant aktör i ”Tränings-Sverige”. Det finns ett växande intresse för avskalad och funktionell träning som inte kostar massa pengar. Kunskapen och attityden att träna när chansen ges finns redan i vår organisation, så varför inte bjuda samhället på den och stärka vår relation med allmänheten genom ett ämne som är positivt laddat för de flesta, säger Johannes Hellqvist, projektledare för FMTK på Högkvarteret.

REKRYTERINGSPOTENTIAL I APPEN

FMTK LANSEAS INTERNT i Försvarsmakten den 15 juni och det är då fritt fram för alla anställda att bli medlemmar. Som medlem får du tillgång till träningsappen och kan ta del av inspiration och expertis på en specialsajt för FMTK. På sikt kommer fler produkter och tjänster att ingå i medlemskapet.

– Det finns viktiga mål med FMTK också internt i Försvarsmakten. Tre timmars träning per vecka är ett krav för vissa och en anställningsförmån för andra. Appen säkerställer en balanserad och funktionell träning. Samtidigt hoppas vi att FMTK ytterligare kan stärka den positiva träningskultur som finns i Försvarsmakten och öka gemenskapen, oavsett om vi tränar för att klara G-krafterna i en Jas 39 eller bara vill ha en starkare kropp och ett friskare liv, säger Johannes Hellqvist.

Men också inom rekryteringen finns god potential kopplat till träning.

– Försvarsmaktens definierade rekryteringsmålgrupper är mer träningsintresserade än genomsnittet. Men många av de som söker sig till Försvarsmakten är otränade eller feltränade och klarar inte av belastningen i vår verksamhet och tvingas avbryta sin grundutbildning. Andra underskattar sin förmåga och har det som skäl att inte ens söka. FMTK kommer stödja rekryter att förbereda sig och erbjuder en självskattning som förhindrar avhopp före ansökan. ◀

Text **Sara-Josefina Holby/InfoS**

Foto **Anders Sjödén & Försvarsmakten**

FMTK-APPEN

► Bli medlem och ladda hem appen på fmtk.se
► Framtagen av tränings- och kommunikationsexperter i Försvarsmakten.
► Lätt att komma igång med.

► Innehåller en övningsbank, ett nytt pass varje dag och längre träningsprogram.

► Tävla med kollegorna i utmaningar som jägarvila, ett antal armhävningar med mera.

► Följ din utveckling med hjälp av träningsstatistik.

► Låter dig välja träningsnivå efter dina förutsättningar.

► Träning i en mix av styrka, kondition och rörlighet.

► Följ vänner och dela din egen träning.

► Tillgänglig för iPhone, Android och Windows Phone.

Johannes Hellqvist, projektledare för FMTK.

VAR SOM HELST, NÄR SOM HELST. Tillsammans eller själv – FMTK är för alla.

ALMEDALEN HAR FALLIT!

Mängder med media, makthavare och lobbyister i Visby.

Och ett aldrig tidigare skådat terrorangrepp på Sverige.

Det är några av ingredienserna i Erik Lewins nya bok "Almedalen har fallit!"

– Är vi beredda att ta priset för vår svenska öppenhet, frågar sig författaren och den före detta specialförbandsmajoren.

TVÅ VECKOR EFTER MIDSOMMAR samlas varje år politiker, media och lobbyister i Visby. Umgängesformerna är unika: på uteserveringar och rosémingel samsas Sveriges makthavare, sida vid sida med vanliga semestrare svenskar. Få avspärrningar, inte många säkerhetskontroller.

Inte undra på att Almedalsveckan väckt både förundran och beundran internationellt: "Hur tänker de när det gäller säkerheten, de där svenskarna?".

Så hur fick Erik Lewin idén till sin första förlagsutgivna bok – med en ytterst skrämmande handling?

– Jag har vänner som är lobby-

ister. När de var i Almedalen, året efter Breiviks attentat i Oslo och på Utöya 2011 berättade de att det kändes kymigt. De tyckte att stämningen förändrats och att de insåg hur sårbart Almedalsveckan är.

EXTREMISTER MED KRIGSERFARENHET

EFTER ATT HA GJORT RESEARCH, insåg Erik att någon bok kring ett terrorattentat i Almedalen inte hade skrivits. Och trots ett jobb som vd för ett säkerhetsföretag med 250 anställda, hittade han tiden att skriva "Almedalen har fallit!". För det finns två saker som bekymrar Erik.

– Det ena är att enligt Säpo finns det 250 islamska fundamentalister med svenska pass. De har skaffat sig värsta sortens stridserfarenhet i Syrien och Irak, sådan stridserfarenhet som skapar monster. Det andra är de från kriget i Ukraina hemvändande högerextremister, som skaffat sig rutin och kunskaper där. Båda grupperna är krigshärdade extremister, vilka kan utgöra själva grunden för att råka ut för en händelse som den i boken. Det de här extremisterna sak-

ALMEDALEN

Egentligen en park i Visby, där Olof Palme 1968 höll ett improviserat möte från ett lastbilsflak. I dag är Almedalsveckan en industri, där politiker, media och lobbyister umgås: förra året höll nästan 1500 arrangörer över 3500 förannonserade evenemang – de flesta innanför den medeltida ringmuren. Myndigheten Försvarsmakten deltar i Almedalsveckan sedan 2007.

VILL DU VINNA BOKEN? VI LOTTAR UT FEM EXEMPLAR!

Säkra sommarens mest spännande läsning – skicka ett mejl med ditt namn och postadress till ff-red@mil.se före den 25 juni, så är du med och tävlar om fem exemplar av "Almedalen har fallit!". Märk mejlet med "Rosé" i ämnesraden!

Erik Lewin vill få oss att reflektera över vilka risker det som det finns i ett öppet och fritt samhälle.

när i dag är finansiering och ledning, säger Erik Lewin.

ÖVA TILLSAMMANS, TRÄNA MYCKET

HAN VAR PÅ 1990-TALET med och startade Särskilda Inhämtningsgruppen, SIG som sedan blev en av delarna i Särskilda Operationsgruppen, SOG. Därefter har han i mer än tio år arbetat i säkerhetsföretag i krigszoner, bland annat vid Bagdads flygplats 2004. Den utsattes flera gånger för självmordsbombare – vilket innebar att vikten av att vara förberedd och övad betydde allt. Och för att möta hot som de som beskrivs i hans bok är precis öva det Försvarsmakten behöver göra, menar Erik Lewin.

– Om man ska bli bra på något, så måste du träna på det. Och inte bara Försvarsmakten själva, utan tillsammans med MSB och polisen. Jag anser att skattebetalarna kan kräva att eventuellt revirtänkande släpps av myndigheter som får över 70 miljarder kronor om året.

Och öva på värsta tänkbara scenario. Det är polisen som har ansvaret

om något som det i boken händer, men Försvarsmakten måste vara beredda att hjälpa till.

REFLEKTION UTAN LÖSNING

SVENSK NAIVITET kombinerat med öppenhet och demokrati, där många inte kan eller vill ta till sig vad som kan hända. Erik Lewin menar att Almedalsveckan i sin nuvarande form inte går att skydda. Ändå vill han inte spärra av, stänga ned och sluta ute som när internationella makthavare möts till exempel i schweiziska Davos.

– Jag uppskattar den svenska modellen men politikerna har inte förstått vilken ondska som finns där ute. Tyvärr tror jag att vi kommer ha vad som kallas en "extraordinär händelse" inom tre år i Sverige. Det är därför så viktigt att de myndigheter som kan beröras då är samövade. Jag hoppas min bok kan få någon att reflektera över vad som kan hända i det öppna, fria samhälle som vi vill ha kvar. ◀

Text **Dag Enander/Infos**

Foto **Mattias Bardå**

ERIK LEWIN

Värnplik och officer på K4, Arvidsjaur tidigt 1990-tal. Började arbeta på Särskilda Inhämtningsgruppen, SIG i Karlsborg i mitten på 1990-talet. Tjänstgjort i bland annat det forna Jugoslavien. Lämnade Försvarsmakten 2004 och började arbeta på privat säkerhetsföretag i Irak och Afghanistan. Bor i Stockholm med fru och barn. Vd på privat säkerhetsföretag.

NATIONELLT CENTRUM FÖR TERRORHOT- BEDÖMNING (NCT)

NCT bildades 2005 och är sedan 2009 en permanent arbetsgrupp med medarbetare från Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt (FRA) och Militära under rättelse- och säkerhetstjänsten (Must). Uppgiften är att göra strategiska bedömningar av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen på kort och lång sikt. NCT producerar även strategiska analyser av händelser, trender och omvärldsutveckling med koppling till terrorism som berör, eller kan komma att beröra Sverige och svenska intressen. Samarbetet ger större möjligheter att ta tillvara den samlade kompetens som finns vid FRA, Must och Säkerhetspolisen.

NU HAR HELA FÖRSVARSMAKTEN VIDAR

Nu är det nya dokument- och ärendehanteringssystemet Vidar tillgängligt för alla i Försvarsmakten. Både utbildning och support har hanterats av organisationsenheterna själva med stöd från projekt Vidar.

– Nu har vi fått ett system som gör det lättare att söka och hitta handlingar och behovet av att spara pappershandlingar har minskat. Dessutom är det lättare att sätta sig in ett ärende eftersom alla handlingar som tillhör ärendet finns samlade i en akt, säger Leif Jansson, ställföreträdande stabschef på Produktionsledningen vid Högkvarteret.

Som ”topplottare” arbetar Leif Jansson dagligen i Vidar

och lottar ett stort antal handlingar. När Vidar infördes på Högkvarteret hösten 2013 var det inte helt utan problem.

– Sett i backspegeln var det ändå bra att införandet startade på Högkvarteret. Vi var visserligen medvetna om att det fanns begränsningar i funktionaliteten och det var bitvis en arbetsam väg att gå, men efterhand har fler användare upptäckt fördelarna med Vidar och blivit mer positiva, säger Leif Jansson.

Många synpunkter från användarna gav underlag till fortsatt utveckling av systemet. Förutom fortsatt funktionstillväxt fanns ytterligare kriterier som skulle vara uppfyllda innan breddinförandet kunde genomföras i hela organisationen. Ett av dessa var fastställda verksamhetsregler.

– Det hjälper oss att använda

Leif Jansson.

de olika systemen för de ändamål de är tänkta för.

Leif Jansson menar att i takt med att systemet används allt mer kommer det att växa fram behov av fortsatt utveckling av systemet och sättet att samarbeta i Vidar kommer att formas efter hand. Han ser också ett behov av fortsatt användarstöd.

– Det tar lång tid att lära sig Vidar fullt ut och de som är sällananvändare kan komma att behöva stöd från mer rutinerade kolleger i arbetslaget. ◀

Text Pia Ohlén

TRE RÖSTER FRÅN FÖRBANDEN OM VIDAR

– Efterfrågan på läraryggnad utbildning har varit större än

vi beräknat och vi har fått många frågor till oss på lokal support. Men när användarna väl gått den läraryggnad utbildningen har man lärt sig snabbt och börjat jobba i Vidar efteråt. Marinbasen finns på 13 verksamhetsorter som i sig var en inledande utmaning, men vi har kunnat arbeta gränsöverskridande mellan förbanden och stöttat var-

andra under införandet. Med Vidar kan vi bättre leva upp till offentlighetsprincipen och digitalt hantera våra handlingar.

Mikael Holmström, Marinbasens controller och införandeansvarig för Vidar

– Införandet har funkat bra. Upplägget med lokal support

på plats dit användare har vänt sig med sina frågor har varit en framgångsfaktor. Personlig kontakt inger förtroende och trygghet som inte kan ersättas med support via dator. Vi hade också bra stöd från pro-

jektet som fanns på plats i början och som vi lätt kunde nå under hela införandet. Användarna vill hellre ha läraryggnad utbildning än via dator. Men för att lära sig systemet ordentligt är bästa rådet att komma igång och använda systemet och lära sig varterter.

Jenny Alsdaal, IT-samordnare och införandeansvarig, FMTM

– Tack vare bra förberedelser och bra stöd gick

införandet riktigt bra. Vi har själva utbildat på plats och vi har haft sex personer som

arbetat med lokal support dit användarna har kunnat vända sig med sina frågor. I första hand har vi utbildat chefer i linjen och de som dagligen jobbar med att hantera skrivelser. Många av oss tycker att intranätet emilia är ett bättre verktyg för att dela dokument som många behöver ta del av. I dag används ofta funktionen ”för kännedom” i Vidar. Då är det mycket bättre att länka från Vidar till en samarbetsyta i emilia för att sprida sådan information. Detta är något vi kommer att försöka jobba fram smarta lösningar för.

Lars-Inge Kronberg, kvalitetschef och införandeansvarig, P 4

ALLT PÅ EN HELG (INKLUSIVE KRONPRINSESSEBESÖK)

Sätta sin första tourniquet, skjuta med Ak5C och mycket mer.

Under en intensiv helg kan den som fyller 18 testa på Försvarsmaktens verksamhet under en Military Weekend.

– I år arrangerar vi 50 stycken, säger Försvarsutbildarnas generalsekreterare Bengt Sandström.

EN AV REKRYTERINGSVÄGARNÄ in till Försvarsmakten är de prova-på-helger som Försvarsutbildarna, en av landets frivilligorganisationer, arrangerar. Här kan de som fyller 18 under året få en snabb inblick i de yrken och avtal som Försvarsmakten kan erbjuda, i allt från vad de olika frivilliga försvarsorganisationerna kan erbjuda till vad en specialist i Hemvärnet gör.

I slutet av maj arrangerades en av 50 Military Weekend på

Amf 1 i Berga, där 40 unga tjejer och killar samlades på fredags- eftermiddagen för pårustning, värdegrundsgenomgång och instruktioner om hur uniformen ska bäras – hela tiden under överinseende av instruktörer från bland annat Försvarsmakten.

EN AV INSTRUKTÖRERNA VAR Rebecca Olsson som till vardags arbetar på Säkerhetskompani Sjö på Amf 1 i Göteborg. Under fredagsnatten hade Rebecca ett långt samtal med en deltagare som redan efter några timmar av Military Weekend insett att det här med ett liv i grönt eller blått inte var något för henne.

– Hon åkte hem på lördagsmorgonen, det var det rätta. Men det roligaste med att vara instruktör är att få ge deltagarna en inblick i vad Försvarsmakten är, säger Rebecca och visar på Erica Haag hur en tourniquet, ett avsnörande förband

fungerar. Och den erfarenheten lockar fram samma reaktion på Erica som hos de flesta andra personer – en nyupplevd smärta som framkallar skratt.

– Ska det göra så ont, undrar Erica och svaret är jakande.

En deltagare – med egen adjutant – som anslöt under lördagsmorgonen och deltog fullt i programmet var kronprinsessan Victoria. Som ordförande i Landstormsfronden, som är med och finansierar Försvarsutbildarnas verksamhet ville hon se och följa upp hur Military Weekend fungerar.

En annan deltagare var Axel Svensson från Stockholm. Och redan det första dygnet i grönkläder hade gett honom mersmak.

– Jag tar studenten nu i juni och har tidigare funderat på att söka till GMU. Nu ska jag verkligen göra det. ◀

Text och foto Dag Enander/InfoS

OVAN: Morgonfys för Kronprinsessan Victoria.

OVAN: Test av tourniquet. NEDAN: Släckning av oljebrand.

PÅ SCHEMAT: Folkkrätt, första förband och grundläggande strid. På bara tio veckor utbildas de maliska soldaterna av de svenska instruktörerna - bland annat i skytte med tung kulspruta från en "technical", det vill säga en pickup med påmonterat tungt vapen.

SOLDATSKOLAN

Så tränas den maliska armén av svenska instruktörer i EU:s regi

VID SIDAN AV DEN STORA FN-insatsen i Mali, där Sverige bidrar med över 200 soldater finns en annan, betydligt mindre insats – EU Training Mission Mali. Deras uppdrag är att utbilda den maliska armén så att de själva kan hantera säkerhetssituationen i landet.

Nio av nära 500 personer från runt 20 nationer som ingår i EUTM Mali är svenskar.

– Vi tränar, tillsammans med våra kollegor, en bataljon åt gången under tio veckor, berättar

kapten Frans von Fieandt som är ställföreträdande kompanichef.

Varje bataljon består av ungefär 600 soldater med varierad utbildningsbakgrund – en del har aldrig hållit i ett vapen när de rycker in medan andra redan varit i strid i norra delarna av Mali. I Koulikoro, ungefär fem mil från Malis huvudstad Bamako utbildas de i grundläggande strid men också, till viss del, i folkkrätt. Utbildningen sker i anslutning till Malis kadettskola. Och det har

både sina för- och nackdelar.

– Å ena sidan bor vi väldigt bra på kadettskolan. Å andra sidan finns det bara en enda skjutbana. Den ska vi med våra 600 soldater och kadetter samsas om, konstaterar Frans von Fieandt, som till vardags är ställföreträdande stridsvagnskompanichef på I 19 i Boden.

PARLEZ-VOUS FRANÇAIS?

SEDAN I MARS har han och hans team varit på plats i Mali och

utbildningen av de maliska soldaterna sker med hjälp av tolk.

– Det går förvånansvärt bra, menar Frans von Fieandt, som innan han reste till Mali inte kunde mycket mer franska än "bon jour".

– Men vi tränade på att utbilda genom tolk innan vi åkte

von Fieandt vilja att EUTM Mali inriktar sig mer på att utbilda officerare och specialistofficerare.

– Ledarskapet är i dag den största utmaningen, säger han.

Om det blir så eller inte får framtiden utvisa. Överbefälhavaren Sverker Göransson är i

”En var instruktör, en annan tolk och en tredje utgjorde trupp.”

ner. En av oss var instruktör, en annan tolk och en tredje trupp. Dessutom har vi lärt oss vissa kommandon på franska så vi kan nästan leda en skjutning bara med hjälp av dem, säger han.

Just nu är utbildningen i huvudsak inriktad på soldaterna. I framtiden skulle Frans

alla fall nöjd med det svenska träningsteamets insatser.

– Det här är ett bra exempel på när en liten enhet gör stor nytta, säger han efter att ha träffat teamet vid sitt besök i Mali. ◀

Text **Jesper Tengroth/InfoS**

Foto **Frans von Fieandt/EUTM**

EUTM MALI

På förfrågan från Mali genomför EU en utbildningsinsats för landets armé – European Union Training Mission Mali (EUTM Mali). Insatsen ingår i en långsiktig EU-strategi för hela regionen och syftet är att återställa lag och ordning och neutralisera terrorhot. Omkring 170 instruktörer från bland annat Frankrike, Storbritannien, Finland, Sverige och Litauen deltar. För närvarande finns ett tiotal svenska officerare och instruktörer på plats. Insatsen påbörjades första kvartalet 2013. Till uppgifterna hör att bistå med rådgivning och stöd till Malis försvarsledning samt att tillhandahålla utbildning för den maliska försvarsmakten. Ingen personal ur EUTM Mali deltar i operativa insatser utan är enbart på plats för att utbilda. Fyra maliska bataljoner ska tränas i vapenhantering, stridsteknik, sjukvård, närbamp och mänskliga rättigheter.

FOTO LUDOVIC PERON/WIKICOMMONS

BORTSLUMPAS: HANGARFARTYGG UTAN ÄGARE

Förra året skulle de levereras till Ryssland, två franskbyggda helikopterbärande hangarfartygen av Mistral-klass – men den franska regeringen frös affären efter den ryska militära inblandningen i Ukraina.

NU LIGGER DE NYA FARTYGEN vid fransk kaj och väntar på ny köpare. Och det har inte varit det lättaste, men i början av maj angav både franska dagstidningen Le Figaro och Dagens

Nyheter att Sverige kunde vara en potentiell köpare: en högt uppsatt källa i den franska försvarsmakten anger till Le Figaro att ”ett nordeuropeiskt land” kan vara aktuellt.

Priset? Ungefär 10 miljarder styck, utan komplett utrustning.

Lika intresserade är inte Försvarets Materielverk när de får frågan. Någon formell förfrågan har inte inkommit, uppger FMV. Och faktum är att historien om att Sverige skulle köpa ett eller två helikopterbärande hangarfartyg florerade i svensk media

ganska exakt en månad tidigare – närmare bestämt den första april... <

FARTYGG I MISTRAL-KLASSEN

Längd: 199 meter

Bredd: 32 meter

Djupgående: 6,3 meter

Räckvidd: 5800 sjömil med topphastigheten 18 knop (motsvarar sträckan Vinga-Adenviken)

Kapacitet: Skulle kunna rymma 16 stycken Helikopter 14, en stridsvagnsbataljon med 40 stridsvagnar och ett antal Stridsbåt 90.

Vid generalrepetitionen inför segerparaden fick en T-14 motorhaveri.

NY RYSK STRIDSVAGNSPLATTFORM

På segerparaden i Moskva den 9 maj visades den nya ryska stridsvagnen Armata och dess syskon upp för första gången – men mycket är fortfarande oklart om dess kapacitet och kompetens.

RYKTENA HAR LÄNGE florerat kring den nya gemensamma bandgående plattformen Armata. Efter segerparaden i Moskva vet världen lite mer kring den första helt nya ryska stridsvagnskonceptet sedan 1970-talet: en plattform med fyra olika versioner betecknade Armata, Kurganets, Boomerang

och Koalitsiya. Störst intresse rönt stridsvagnsversionen Armata T-14, vars mest iögonfallande nyhet är det obemannade tornet. Istället sitter tremanna-besättningen (vagnchef, förare, skytt) i den främre delen av vagnen. Mycket tyder också på att det traditionella ryska sättet att designa stridsvagnar gått ifrån när det gäller Armata T-14: istället för låg vagnprofil och manöverbarhet tycks stärkt pansarskydd och ökade överlevnadschanser för besättningen vid en träff ha prioriterats.

Vilken huvudbeväpning Armata T-14 kommer utrustas med är fortfarande oklart: de

stridsvagnar som visades upp på Röda Torget i Moskva var utrustade med en 125 mm kanon, men det finns rapporter som säger att stridsvagnen också kan komma att bestyckas med en 152 mm kanon. Dessutom finns en 30 mm kanon samt en kulspruta i det fjärrstyrda topptornet, som också funderar som vagnchefens sikte. Beträffande framdrivningen är det fortfarande oklart om Armata T-14 är utrustad med en gasturbin- eller dieselmotor. Klart är i alla fall att Ryssland planerat anskaffa 2 300 vagnar i Armata-familjen fram till och med år 2020. <

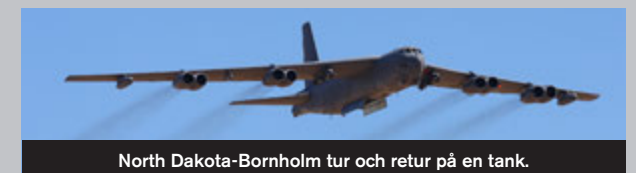
I KORTHET

POLEN BESTÄLLER PRICKSKYTTEGEVÄR

De gamla SVD Dragunov-gevären är slutskjutna. Därför har det polska försvarsdepartementet inlett en inköpsprocess av 250 halvautomatiska prickskyttegevär, med kaliber 7,62x51 mm.

60 ÅR I TJÄNST

Under den marina övningen Baltops medverkade USA med flygplan av B-52H-modell. Här är några korta fakta om veteranbombplanet som nu tjänstgjort i 60 år. **Längd:** 48,5 m.

North Dakota-Bornholm tur och retur på en tank.

Vingspann: 56,4 m.
Vingyta: 370 kvm.
Vikt, fullastad: 220 t.
Tophastighet: 1040 km/h.

Räckvidd: 7 200 km.
Maxhöjd: 1 5000 m.
Vapenlast: cirka 70 000 kg.
Stationerade:

Barksdale AFB, Louisiana och Minot AFB, North Dakota.
Byggår: 1952–1962.

Snart stundar semester för de flesta av Försvarsmaktens medarbetare.

Men hur viktig är den egentligen?

En amerikansk undersökning visar att den kan vara en fråga om liv och död.

GUNNAR ARONSSON, professor i arbets- och organisationspsykologi vid Stockholms universitet har forskat i hur semester påverkar oss.

Så, Gunnar... Hur viktigt är det med semester?

– Det är svårt att tänka sig lönearbete utan den belöning och återhämtning, som semester innebär. Nästan alla har stora positiva förväntningar inför semestern och den sammanfaller ju i Sverige ofta med sommaren som vi skarpt gillar. Den blir då dubbelt värdefull. Semester infördes 1938 för att arbetade skulle kunna återhämta sig men har också blivit en välfärdsfråga. Från USA där man inte semestrar som vi gör finns en studie av 12 000 män som inte tagit semester på nio år. Studien visade sig årliga semestrar är förknippade med sänkt risk för total

Professor Gunnar Aronsson har forskat i hur semester påverkar oss.

dödlighet och även med sänkt risk för dödlighet i hjärt-kärlsjukdom. Detta gällde med kontroll för inkomst och andra tänkbara påverkande förhållanden, säger Gunnar Aronsson.

En inte särskilt vetenskapligt underbyggd tumregel är att minst tre veckors sammanhängande sommarsemester är det som krävs för att kropp och knopp ska återhämta sig. Men Gunnar menar att det också finns vinster med att sprida ut sin semester under året.

– Visst är det trevligt med en lång sammanhängande semester men då förbrukas ju möjligheterna till andra längre ledigheter under året. Semester är också något människor ser fram emot med glädje. Tanken på semester väcker positiva

känslor och kan man få till sådana känslor flera gånger om året är det fint.

ÄG DIN MOBIL!

INFÖR SEMESTERN BRUKAR arbetsbördan vara som störst: Mycket ska hinnas med innan man kan jacka ur.

Hur förbereder man sig bäst inför semestern?

– Börja med att någon vecka före semestern försöka trappa ned och avsluta saker. När sista dan före semestern kommer så ska inga viktiga uppgifter ligga kvar ogjorda och för eventuella frågor som dyker upp så ska det finnas någon som tar hand om dem. Lägg in meddelanden på mejl och telefonsvarare om när

exakt när man ska hälsa på släkten i Knäckebrödhult och hinna med allt annat – eller en mer tillbakalutad måñana-inställning. Vad ger bäst effekt?

– Man kan ju försöka känna efter hur det är att leva tvärtom. Den som har en superstrukturerad tillvaro kan lägga undan planering-verktyg, klocka och almanacka. Den som sliter fysiskt kan prova på vila och kroppslig

avkoppling och läsa en god bok. Den som sitter hela dagarna kan ge sig ut i vilda skogen och röra på sig.

Om du tillhör de som inte får så lång semester i sommar är det dock struktur som gäller för att maximera vilan och återhämtningen.

– Vid en så kort semester som en vecka så blir det jätteviktigt att allt funkar. Lite strul och så är en stor del av ledigheten förlorad och irritationen stor. Så då gäller det särskilt att ha koll i förväg. ◀

Text Dag Enander/InfoS

Foto Shutterstock & privat

VAD SKA DU GÖRA PÅ SEMESTERN?

– Jag ska till Frankrike med familjen och där kommer vi sammanstråla med flera

släktingar. Sedan blir det att semestra i Sverige lite också. Främst Dalarna och västkusten.

Emelie Dolfe, MSS, IT-säkerhetschef

– Jag ska spendera lite tid i Stockholms skärgård och sen åka till Gotland med

familjen, förhoppningsvis njuta av sol och härligt väder.

Ida Granath, FMTM, stabsassistent

– Besöka en kompis i Hjo. Sen kanske vi tar en sista-minuten-resa en vecka till

solen. Vart? Vi har pratat om Grekland eller Barcelona.

Kajsa Sandström, stabsassistent, F21

FÖRSVARSMAKTENS HAVERERADE REKRYTERING

Jag sitter på ett öde rekryteringskontor och känner mig lätt konspiratoriskt lagd när jag funderar på vem som egentligen betalar våra folkvaldas löner.

Det nya rekryteringssystemet ter sig nämligen mest tjäna vår förmodade motståndares syften.

För inte så länge sedan avskaffade Sverige sin värnplikt och införde i stället ett system där intresserade ungdomar via en portal på nätet söker sig till Försvarsmakten på frivillig basis. Eftersom nätenkäten saknar spärrar så kan man i princip göra om den till man får alla svar rätt för att kunna gå vidare för att boka tid för antagningsprovning på något av de tre kontoren i landet. En resa dit bekostas av Försvarsmakten och bokningen av plats renderar självklart i en planering av personal för att genomföra testverksamheten. I det bästa fallet under de veckor jag har varit på plats är det ungefär en tredjedel av de sökande som går att placera mot en tjänst efter provningen. En tredjedel som inte på något sätt är garanterade att klara av en GMU med godkänt resultat, eller ens kanske vill ta anställning efter de första tre månaderna i gröna kläder. Nu låter kanske en tredjedel inte så farligt uselt, jag kan tänka mig att man anställer långt färre efter en antagningsprocess på ett vanligt företag. Problemet ligger kanske snarare i att tredjedelen räknas på hur många som tar

sig till provningen. För just nu är det knappt 50 procent av de som har bokat in sig på tester som faktiskt dyker upp!

Dagligdags så löser jag en specialistbefattning i försvaret, men eftersom försvaret köper tjänsten "rekrytering" av myndigheten Totalförsvarets Rekryteringsmyndighet (TRM), så skickas jag en handfull veckor på traktamente och hotellboende för att placera sökande mot lämpliga tjänster. Detta för att försvaret själv måste stå för yrkesvägledare och yrkesinformatörer.

I den bästa av världar hade detta varit en bra lösning om följande kriterier hade varit uppfyllda:

1. Jag sitter på TRM när mitt eget förband söker folk så jag kan vara direkt involverad i att anställa mina nya kollegor.
2. Sökningsförfarandet skapar en jämn ström av personer som ska testas och yrkesvägledas för placering mot en tjänst så att arbetsdagens åtta timmar åtminstone till huvuddelen är fylld med arbetsuppgifter.
3. Huvuddelen av de sökande har redan i inledande ansökningsförfarande gallrats för att åtminstone ha en rimlig chans att få godkända resultat på inskrivningsprov och psykologsamtal.
4. Försvarsmakten hade varit en attraktiv arbetsplats som tilltalar även människor som har

andra valmöjligheter, exempelvis högskolestudier.

I dagsläget uppfylls *inga* av dessa punkter.

Under de perioder jag har varit på TRM har min enhet inte haft en enda sökbar plats. Förbandet jag tillhör har förvisso haft sökbara platser, men inga tjänster som jag har någonting att göra med. Den senaste veckan har jag fört en liggare över hur mycket effektiv tid jag har haft på jobbet. Att jag skriver det här på min arbetstid får kanske tala för att liggaren är ganska tom. Det känns snudd på skamligt att snittet på min effektiva arbetstid den här veckan ligger på strax under en timme per dag. Och då har jag ändå ansträngt mig för att ta hand om så många sökanden jag bara kan. Problemet ligger i att det finns tre till fyra yrkesvägledare på plats men antal sökanden är inte ens 20 stycken.

Ovanstående är resultatet av en fullständig havererad rekryteringsprocess från Försvarsmaktens sida, hand i hand med de folkvalda i riksdag och regering.

Dödar man den folkliga förankringen med ett pliktför-svar kan man inte förvänta sig att frivilliga ungdomar som lever upp till samma krav som exempelvis en civilingenjör eller gymnasielärare ska välja att jobba för halva den lönen

FLER FRÅGOR TILL FÖRVALTAREN

Att det fanns spörsmål om våra uniforms- och ceremonibestämmelser var väntat. Därför fortsätter Patrik Laestadius besvara medarbetarnas funderingar kring utbildningstecken och uniformsreglementen.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till Patrik! Mejla frågan till ff-red@mil.se så kommer svaret i ett kommande nummer av Försvarets forum.

HUR ÄR DET MED HÅRET?

Jag har utan framgång försökt få klarhet i om det är tillåtet att ha hår på sin krage? Jag är själv lärd att håret bärs i knut och att det må bäras i fläta under hjälmen. Men när jag titta runt på olika förband eller för all del på mitt eget kompani så verkar alla göra lite som de själva vill! Det är allt mellan stram knut, fläta och hästsvans. Vad är det som faktiskt gäller?
Mvh Lindberg

FÖRVALTARE LAESTADIUS SVARAR:

Tack för din fråga, Lindberg. Grundregeln är att hår och skägg ska hållas välvårdat, men vad betyder det egentligen? Nu gällande uniformsbestämmelser anger: "När långt hår när över uniformskragen och kan innebära en säkerhetsrisk ska det samlas ihop i fläta, hästsvans eller hårknut vilken vid behov förstärks

med hårnät och diskreta hårnålar. Vid parad ska hårknut förstärkt med hårnät och diskreta hårnålar bäras om håret faller över kragen."

Jag tolkar regeln så att det i den dagliga tjänsten är säkerhetsaspekten som har företräde. Därutöver förutsätts att den enskilde ska kunna bära uniformsmössor på avsett sätt (vilket inte alla frisyrier medger). I de flesta sammanhang förknippas militärpersonal med stil i en mer klassisk mening. Just denna pyrdlighetsaspekt, det som menas med "välvårdat" är också föremål för tidens mode. Försvarsmakten har inte antagit detaljerade bestämmelser för den enskildes frisyr. Genom föregångsmannaskap och gott kamratskap kan vi tillsammans fortsätta att utveckla vår kultur, en kultur där säkerhetsaspekten är lika självklar som att välvårdat faktiskt betyder olika i olika situationer.

Denna insändare kommer besvaras i kommande nummer!

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort, inte längre än 1000 tecken och mejla till ff-red@mil.se före den 15 augusti.

KRÖNIKA

HYBRIDKRIGFÖRING ÄR INGEN NYHET

MED EN BLANDNING AV icke-militära och militära medel tog Ryssland framgångsrikt kontroll över Krim. Benämningen för den ryska krigföringen blev hybridkrigföring och den bekräftade den ryska generalstabschefens förutspåelse från 2012 att i moderna krig är icke-militära medel fyra gånger så viktiga som militära. Frågan som uppstod därefter var hur Sverige var lämpad för att möta denna krigföring.

Efter röken skingrats visade sig att mycket av hybridkrigföringen var gammalt vin i nya flaskor. De militära delarna av krigföringen, som spänner

naivitet man kan tala om att vi inte är mitt i en konflikt med Ryssland. Vi ser på världen med antagandet att krig och konflikt ska följa folkrätten efter vilket vår omvärldsuppfattning är uppbyggd.

MEN ATT ÖVERBLICKA OMFATTNINGEN av hybridkrigföringen är en bredare utmaning. Det kan röra sig om påverkan på allt som krävs för statens funktion i hela konfliktskalan ifrån fred till krig. Exempel är upphandling av civila företag eller injicerandet av skadlig kod i punkter kritiskt för elförsörjningen. Detta samarbete kan vara svårt i

” Det är snarare vårt seende som är mättat av fredstida normer. ”

ifrån insurgentbekämpning till storskaliga konventionella konflikter, har analyserats för fullt de senaste decennierna. Vi kan även minnas, kanske med viss nostalgi, propagandans roll under Kalla Kriget och ett ekonomiskt underminerande av ett land var sannerligen inget Churchill skulle ha svårt att identifiera som krigföring.

I det avseendet säger användandet av hybridkrigföring mer om oss än vad det gör om rysk krigföring. Begreppet implicerar att en motståndare är lurig, ljuger och inte attackerar oss där vi förväntar oss eller enligt våra nätta kategorier. Men var det rimligt att förvänta sig? Redan 2007 uttryckte President Putin missnöje med den internationella säkerhetsarkitekturen och deklarerade att Rysslands svar kommer vara asymmetriskt.

Nej, det är snarare vårt seende som är mättat av fredstida normer. Väst sanktionerar Ryssland och västliga ledare talar om att Ryssland kommer knäckas under sådant ekonomiskt tryck att folket eller oligarkerna reser sig mot Putin förändrar Ryssland. Det är nog enbart med ett visst mått av

vårt land som har synnerligen starka, fristående myndigheter.

För att effektivt möta denna krigföring krävs det en kunnig, proaktiv och beslutsfärdig politisk ledning. Detta kräver både förövning och kunskapsuppbyggnad. Utan att denna förmåga byggs riskerar vi att stå utan den avgörande komponenten för att vårt svar på den hybridkrigföring som kan komma.

Oscar Jonsson är doktorand i rysk krigföring på King's College London.

Svenska soldater åter på dansk mark

Sedan 1523 har Sverige och Danmark slagits mot varandra i tolv krig. I dag utkämpas inga krig med vårt sydliga grannland - nu övar vi tillsammans, till exempel som när 71 bataljonen från P 7 nyligen övade underrättelseinlämning. Övningen är en del i det nordiska samarbetet och skedde på Bornholm tillsammans med den danska Opklæringsbataljonen, alltså spaningsbataljonen fast på danska.

BILDEN

Foto Jimmy Croona/ComCam

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

MEDELANDE FRÅN MUST

PÅLITLIGT ELLER PÅHITTAT?

**KOLLA FAKTA
INNAN UPPGIFTER
FÖRS VIDARE!**

LÄS MER OM SÄKERHETSTJÄNST I FÖRSVARSMAKTEN PÅ INTRANÄTET EMILIA